

פארברענגען עם הרבי

כט

התוועדות י"ב תמוז תשמ"ה

יוצא לאור על ידי

"ועד תלמידי התמימים העולמי"

ברוקלין נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים ואחת לבריאה

Published and Copyrighted by

"VAAD TALMIDEI HATMIMIM HAOLAMI"

770 Eastern Parkway, Brooklyn N.Y. 11213

Tel: (718) 771-9674

Email: vaadhatmimim@gmail.com

5771-2011

Printed by:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY, 11237

718.628.6700

פתח דבר

לקראת יום ההילולא ג' תמוז, וזה כבר כמעט שבע-עשרה שנה שאיננו זוכים להתראות עם נשיאנו כ"ק אדמו"ר זצוקלל"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור סרט-צילום מהתוועדות י"ב תמוז תשמ"ה, בה דיבר כ"ק אדמו"ר לראשונה ברבים אודות המאורע דגניבת הספרים, ובקשר לזה חזר והזכיר כמה פעמים את דברי הגמרא בתענית אודות העניין ד"הוא בחיים".

הוידאו יוצא במסגרת סדרת "פארברענגען עם הרבי", היוצאת לאור על ידי "ועד תלמידי התמימים העולמי" וחברת JEM. במשך השנים האחרונות, ומזכה את אלפי תלמידי התמימים ואנ"ש בכל רחבי תבל, להשתתף ב"פארברענגען עם הרבי" בבחינת "יהא רואה בעל השמועה כאילו עומד כנגדו".

רובם של השיחות ממהלך ההתוועדות מופיעות בתרגום מילולי ע"ג המסך: שיחות א, ב, ג, ד, ו, ז, ח. ישנה אפשרות לראות את כל מהלך ההתוועדות במילואה על פי הסדר (ללא תרגום מילולי).

התרגום המופיע על גבי המסך, נערך בצורה מילולית באידיש, בלה"ק, באנגלית, בצרפתית, בספרדית, וברוסית - מתוך השתדלות להיצמד ככל האפשר ל"לשון הרב", למעט מקרים בודדים בהם נעשה תרגום עניני יותר, להבנת הענין לאשורו.

•

קובץ זה יוצא לאור כדי לשמש כעזר וכסיוע להכנת תוכן ההתוועדות מראש, ובו 'הנחה' מכל מהלך ההתוועדות:

א) **בלשון-הקודש** - כפי שנערכו ע"י 'ועד הנחות בלה"ק', למעט אריכות השיחה (שיחה ה') ע"ד גניבת הספרים שהושמטה מההנחה. ב) **רשימת מילולית באידיש** מכל ההתוועדות. ג) **בתרגום לאנגלית** - באדיבות Sichos in English.

לתועלת הלומדים הבאנו בזה אף 'מפתח' קצר מכל שיחות הפארברענגען.

•

ויה"ר אשר בזכות ה'קאץ' בלימוד תורת רבינו, ובפרט באופן ש"רואה בעיניו ממש את המשלח, נשיא דורנו, שנותן לפניו היום שליחות זו", נזכה במהרה לקיום היעוד ד"תורה חדשה מאתי תצא", ונזכה לחזות באור פני מלך חיים, ולהשתתף בגשמיות ובמוחש בעוד פארברענגען עם הרבי, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ועד תלמידי התמימים העולמי

כ"ח סיון ה'תשע"א

בית חיינו - 770, ברוקלין, נ.י.

בס"ד. י"ב תמוז ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב¹. ומדייק בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה במאמרי הגאולה בפעם הראשונה בשנת תרפ"ז² (פרו"ת תשב ירושלים*²), מה שדייק כאן לומר לחייבים דוקא, ועוד מהו טוב סתם, דגירסת הרמב"ם³ היא שגמלני כל טוב, אבל הנוסח הקבוע, ופס"ד רבינו הזקן⁴ (לפי הפוסקים) הוא טוב סתם, וצ"ל מהו הענין בזה. וממשיך בהמאמר, דאדמו"ר⁵ ארבעה צריכים להודות, חולה שנתרפא, וחבוש שיצא מבית האסורים, ויורדי הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסימנך⁶ וכל החיים⁷ חולה, יסורים, ים, מדבר, יודוך סלה⁷, דההודאה שלהם הוא ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב [שזהו ג"כ הטעם בפשטות על מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה אמר אז המאמר בד"ה זה, כי ה' אז אחד מהארבעה שצריכים להודות⁸, וכנ"ל שנוסח ההודאה שלהם הוא ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב]. וצ"ל⁹ למה דייק לומר לשון הודאה, הן בלשון רו"ל ארבעה צריכים להודות, ועד"ז בלשון התפלה, יודוך סלה, והרי ישנם עשר לשונות של קילוס לברך להלל וכו', ולמה בחר דוקא בלשון של הודאה. והנה מכיון שד' ענינים אלו הם ענינים כלליים, צריך לומר, שענינים אלו ישנם גם בהעבודה דנפ"ה, כללות ענינו של כאו"א מישראל.

ויובן זה בהקדים כללות ענין ירידת הנשמה למטה שהיא ירידה עצומה מאיגרא רמה לכירא עמיקתא¹⁰ [ויש להעיר, שגם בזה חושב ד' מדריגות. א' איגרא. ב' אירא רמה. ג' בירא. ד' בירא עמיקתא¹¹]. דבהיות הנשמה למעלה היא בתכלית העילוי, כמש"נ¹² חי הוי' אשר עמדת לפניו, וגם אמרו¹³ כל נשמתא ונשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא, שכ"ז הם מדריגות נעלות ביותר, והנשמה עומדת בדרגות אלו באופן תמידי, ומשם יורדת הנשמה למטה לעלמא דפרודא¹⁴ (ע"ד מ"ש¹⁵ רגלי יורדות גו'), עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. והנה מכיון שהנשמה ירדה למטה

(1) ראה ברכות נד, ב. בהנשמן לקמן הערות 4-3. (2) סה"מ תרפ"ז ע' ריא. (2*) ל' הכתוב — זכר"ב, ח. (3) הל' ברכות פ"י ה"ה. וכו"ה ברי"ף ורא"ש ברכות שם. טושו"ע או"ח סרי"ט ס"א. (4) בסידורו. וראה סדר ברכת הנהנין שלו פ"ג ה"ב. (5) ברכות שם. רמב"ם וטושו"ע שם. סדר ברה"נ שם. (6) טושו"ע שם. (7) בתפלת העמידה. (8) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 242. י"ב תמוז תשד"מ הערה 9. ובכ"מ. (9) ראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' תחקעז. (10) ע"ד ל' הגמרא — חגיגה, ב. (11) ראה ד"ה ברך הגומל דש"פ בלק ש"ז. וראה אוה"ת נ"ך שם ע' אעב"א עג. (12) מ"ב ה, טו. וראה לקו"ת חוקת סד, ד. ובכ"מ. לקו"ש ויצא תשמ"ה הערה 53 (ובהשמטה לשם — נדפס בלקו"ש וישב, ויחי תשמ"ה). וש"ג. (13) וראה זח"ג קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכז, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב. (14) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ. (15) משלי ה, ה. וראה אוה"ת נ"ך (ח"א) עה"פ. וש"נ.

אפשר שיהיו בה ד' ענינים המבלבלים לעבודה¹⁶, די ש מי שהוא חולה ר"ל, דענין החולי ברוחניות הוא מה שנשמתו היא בחלישות, ועד לחלישות עצומה לגבי היות הנשמה למעלה. והיינו דאף שגם בהיות הנשמה למטה היא כאשר היתה באמנה אתו ית'16, בכ"ז מכיון שהיא עוברת את המדרגה דבראתה¹⁷, שהוא ענין של שינוי כו'18, יתכן להיות בזה ענין של חלישות, עד לחלישות עצומה. וזהו ענין החולי. וכן אפ"ל ענין חבוש בבית האסורים, דענינו ברוחניות יובן מכמו שהוא בגשמיות, דענינו של בית האסורים בגשמיות הוא, מה שתמורת זה דכאשר האדם נמצא מחוץ לבית האסורים, אפשר לו לעשות מה שלבו חפץ (ער קען טאן ווי ביי אים קומט אויס), ולהשתמש באבריו באופן שהוא רוצה, לראות בעינו מה שהוא רוצה, וללכת למקום שהוא רוצה, ולעשות בידי כל מה שהוא רוצה, וכיו"ב בשאר האברים, הנה כשנמצא בבית האסורים אין מניחים לו לעשות כ"ז. ועד"ז הוא גם ברוחניות, דענין בית האסורים הוא כאשר ח"ו הרע מתגבר ח"ו על הטוב כו'. ועד"ז אפשר להיות ענין הולך במדבר ברוחניות, מה שהנשמה נמצאת למטה בעלמא דפרודא עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, שזהו בחי' מדבר אשר לא ישב אדם שם¹⁹, בחי' אדם העליון²⁰. וזהו ג"כ מה שההליכה במדבר היא בשיירה, שדוגמתו ברוחניות, דכדי לבוא מבחי' עולם העליון כו' עד לעוה"ז התחתון כו' ה"ז דרך ארוכה ביותר. ובמדבר זה ישנם ב' ענינים, הא' בחי' העדר הטוב, לא מקום זרע גוי' ומים אין לשתות²¹. והב' יתירה מזו, שישנו גם המציאות דהיפך הטוב, בחי' נחש שרף ועקרב גוי'²². ועד"ז אפ"ל ענין יורדי הים, דים ברוחניות הם מי העוה"ז, מי המבול²³, המטביעים ר"ל את האדם עם השכל שלו. דהנה מבול הוא מלשון²⁴ כלל הוי' גוי'²⁵, היינו שנעשה אצלו בלבול, שאינו יודע מהו העיקר ומה הטפל, דהנה האמת הוא דתכלית ירידתו בעוה"ז הוא כדי לשמש את קונו²⁶, ומה שיש לו שייכות גם לדברים הגשמיים, ה"ז ג"כ כשביל לשמש את קונו, וכמ"ש הרמב"ם²⁷ היות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא, ולכן צריך להיות אכילתו ושתייתו באופן שיהי' הגוף בריא, אבל הנשמה והכוונה שבו, צריך להיות כמארז²⁸ כל מעשיך יהיו לשם שמים, ויתירה מזו²⁹, ובכל דרכיך דעהו²⁹. אמנם יתכן להיות בזה ענין של בלבול, שאינו יודע מהו העיקר ומה הטפל עד שאפשר להיות ר"ל מציאות של נטבע בים, היינו שנטבע אצלו העיקר ונשאר אצלו רק הטפל, וכמו עד"מ שישנו אצלו הענין דאכילה גשמית ושתי

16. בהבא לקמן — ראה סה"מ תרפ"ז שם ע' רטז, ס' המאמרים אידיש ע' 62-63. *16 ראה תניא ספכ"ד. (17) נוסח ברכת השחר. (18) ראה לקו"ת בחוקותי מז, א. דברים א. א. ובכ"מ. (19) ירמ"ב, ו. (20) ראה לקו"ת במדבר ד, ג. נשא כ, ג. ראה לב, ב. ובכ"מ. (21) חוקת כ, ה. (22) עקב ח, טו. (23) ראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ. (24) ראה רש"י נח ז, יז. (25) ל' הכתוב — שם יא, ט. (26) משנה וברייאת סוף קידושין. (27) הל' דעות רפ"ד. וראה לקו"ש ח"ב ע' 531. ח"ג ע' 806 ואילך. (28) אבות פ"ב מ"ב. (29) ראה בזה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104. לקו"ש תולדות תשר"מ ס"ד. ובכ"מ. *29 משלי ג, ו.

גשמית, כמו שהם רק בחומריותן בלי שום נשמה וכוונה אלקית. שזהו ענין יורדי הים ברוחניות.

והנה מה שארז"ל ד' צריכים להודות, שנוסח הברכה הוא ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, הנה ענין זה הוא דוקא כאשר בד' ענינים אלו (דחולי, יסורים, ים, ומדבר), הי' מצב של סכנת נפשות³⁰. ובלשון אדמו"ר הזקן בסדר ברכת הנהנין שלו³¹, שברכת הגומל על שהי' חבוש בבית האסורים (כשאינן זה על עסקי נפשות) חיובו הוא רק אם הי' מעונה בכבלי ברזל, שזהו ע"ש לשון הכתוב בתהלים במזמור זה שבו מנויים הד' שחייבים להודות³². וביאור ענין סכנת נפשות ברוחניות, י"ל שהוא עצם הענין מה שהנהגתו היא היפך התורה, שהתורה היא חיינו ואורך ימינו³³, וחסר אצלו בקיום המצוות עליהם נאמר³⁴ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. וא"כ הרי"ז מצב של סכנת נפשות. ועד"ז הוא ג"כ ענין כבלי ברזל ברוחניות, דברזל מורה על היפך הקדושה³⁵, וכמבואר בקבלה³⁶ דברזל הוא ר"ת בלהה רחל זלפה לאה, שסדר זה הוא בלעז"ז שפחה כי תרש גבירתה³⁷, שלכן באה בלהה לפני רחל, וזלפה לפני לאה. וזהו ענין סכנת נפשות וכבלי ברזל ברוחניות, מה שהנהגה היא היפך התורה, והיפך הסדר דקדושה. ובכלל הרי כל הדרכים הם בחזקת סכנה*³⁷, ומה גם ירידה גדולה ועצומה כ"כ.

אמנם ירידה זו צורך עלי³⁸, דכתיב³⁹ וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, וכמו שמביא אדה"ז להלכה בהלכות ת"ת שלו⁴⁰ שכאו"א בודאי סופו לעשות תשובה. והיינו, דיהי' מי שיהי', ובאיזה אופן שתהי' הנהגתו, הנה בודאי יעשה תשובה, והתשובה תהי' אמיתית, שהרי הוכטחנו עלי' בתורת אמת. שמוזה מוכן, דגם חולה או יושב בבית האסורים, או הולך במדבר, או יורד בים, הנה סוף סוף יעשה תשובה. ואדרבה, עי"ז יהי' עליו גדול יותר, כיתרון האור מתוך החושך וכיתרון החכמה מתוך הסכלות⁴¹. וי"ל שענין זה ישנו בדקות גם בצדיקים גמורים, שהרי גם בצדיקים צריך להיות כמאחז"ל⁴² לאתבא צדיקייא בתיובתא, היינו, לא שיורד ח"ו ממדריגתו, אלא שכדרגא דצדיקייא גופא הוא מתעלה לדרגא נעלית יותר, ועד שיש אצלו גם המעלה דתיובתא, ובזה גופא תשובה שלימה, דכשם שבענין מה שהוא צדיק הרי"ז בשלימות צדיק שלם, כמו"כ הוא גם בענין לאתבא צדיקייא בתיובתא, שעבודת התשובה שלו היא

(30) ראה ב"ח לטור שם. רמ"א או"ח שם ס"ח. סדר ברה"נ לאדה"ז שם ה"ו. (31) שם ה"ב. וראה בארוכה שער הכולל פכ"ג. (32) תהלים קז, טו. (33) בתפלת ערבית. (34) אחרי יח. ה. (35) ראה ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך ברזל. (36) ע"ח שער מט פ"ט. ל"ת להאריז"ל פ' תזריע (בטעמי המצות ד"ה מראות נגענים הם). (37) משלי ל, כג. * (37) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. ועוד. (38) סה"מ תרפ"ז שם ס"ע רח ואילך. ריג ואילך. (39) ש"ב יד, יד. (40) פ"ג ס"ג. וראה גם תניא ספ"ט. (41) ע"ד ל' הכתוב — קהלת ב, יג. וראה ס' הערכים חכ"ד ערך אור — ביחס לחושן ס"ח. וש"נ. (42) ראה לקו"ת ר"ה נח, ד. האזינו עה, סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א, נ, סע"ב. וראה זח"ג קנב, ב.

ג"כ שלימה, דשלימות התשובה מביאה ביאת משיח צדקנו, כמבואר בכמה ספרים⁴³ בשם הזוהר.

וזהו ד' חייבים להודות, להודות דייקא⁴⁴. דמכיון שהמדובר הוא בנס מיוחד, דיתרון האור מתוך החושך ויתרון החכמה מתוך הסכלות, לכן גם הקילוס שבזה צריך להיות באופן של הודאה, דהודאה ענינה למעלה מטו"ד. וכמבואר בכ"מ⁴⁵ בענין מודים חכמים לר' מאיר⁴⁶, היינו למעלה מטו"ד נוקשור גם עם הא דארו"ל⁴⁷ שלא יכלו חכמים לעמוד על סוף דעתו של ר"מ, היינו שדעתו של ר"מ הו"ע שלמעלה מטו"ד]. וכמו"כ הוא ג"כ בענין ד' חייבים להודות, דמכיון שזהו ענין מיוחד דיתרון האור מתוך החושך ויתרון החכמה מתוך הסכלות, לפיכך אינו מספיק בזה ההילול והקילוס עד כמה שיד שכלו מגעת, אלא ההילול צריך להיות גם למעלה משכלו והבנתו והשגתו, ועד ששמו אשר יקראו לו בלה"ק⁴⁸ הוא הודאה.

וזהו ג"כ ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, לחייבים דייקא⁴⁹. היינו דקאי במי שהיו חייבים והפכו החיוב לטובה, שבמקום שיהיו חייבים נגמל להם טוב, שיש בזה המעלה דיתרון האור מתוך החשך ויתרון החכמה מתוך הסכלות. וכפשטות הדין, דאפי' מי שהי' לו נס אינו יכול לברך ברכה זו, ורק כשהי' באופן זה דאתהפכא כו'⁵⁰ אז יכול לברך. דענין הניסים בכלל ישנו גם בזמן הזה כאשר ההנהגה היא באופן דתמידים כסדרן, ואצל צדיקים בכל עניניהם, עם כל הפירושים שבדבר, ועד להניסים שנעשו לאבותינו בביהמ"ק, ובוזה גופא בתכלית השלימות — עשרה ניסים⁵¹. אמנם החידוש כאן הו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא, שבאופן כזה דוקא יכולים לברך ברכת הגומל.

והנה אחת מתקנות בעל הגאולה היתה לומר הקאפיטל תהלים מתאים למספר שני חיייו⁵², ואפי' לאחר שעלתה הנשמה למעלה, הרי יש בגר בקבר⁵³, וכמבואר הענין בנגלה⁵⁴, ועאכו"כ בפנימיות התורה. וכידוע⁵⁵ רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאביו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, ביום שהתחיל שנת הפ"ד שלו, שכל אחד מכ"ק רבותינו אמר דרוש על הפסוק דקאפיטל פ"ד.

(43) מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תג. בונה ירושלים ספ"ד. וראה ז"ח ס"פ נח (כג, ד). (44) ראה אה"ת שבהערה 11. וראה מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שנו. סידור מד, ב ואילך. אה"ת שם ע' תתקעב ואילך. (45) ראה סידור שער הלי"ג בעומר שג, ג. אה"ת דברים כדו ו' ב'קעה ואילך. סה"מ תרס"ח ע' קנט. המשך תער"ב ח"א ע' תקטז ואילך. סה"מ תש"ט ע' 127. ובכ"מ. (46) ב"ק כט, רע"א. (47) עירובין יג, ב. (48) ראה שעהיה"א פ"א. (49) סה"מ תרפ"ג שם ס"ע רטז. (50) ראה ב"י לטור או"ח שם (ד"ה מאי מברך). (51) אבות פ"ה מ"ה. (52) ראה אגרות קודש שלו ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. קובץ מכתבים לתהלים אהל יוסף יצחק ע' 214. ס' השיחות תשי"ד ע' 162. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא. (53) ראה כתובות לח, ב ואילך. הובא בצפ"נ שבהערה הבא. (54) ראה צפ"נ לרמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ד. וראה לקו"ש ח"ב ע' 496. ח"ה ע' 103 ואילך ובהערות שם. ח"כ ע' 400. הוספות לסה"מ פ"ת ע' שמו ואילך. שיחת כ"ף מ"ח תשמ"ה ס"ז (התועדויות ח"א ע' 604). (55) הועתק בלקו"ש וסה"מ שם.

ועד"ז בשנה זו תשמ"ה, שביחד עם זה שהוא יום הגאולה (וכידוע⁵⁶ שהבשורה היתה ב"ב תמוז, ורק שהגאולה בגלוי ובאופן רשמי היתה ב"ג תמוז, שאז הי' שלמות הענין), הוא ג"כ יום ההולדת שלו, שאז מסיימים קאפיטל ק"ה, ומתחילים לומר קאפיטל ק"ו, ובאופן דנעים ומירות ישראל⁵⁷, היינו באופן של נעימות, ובאופן של שירה, המורה על ענין השמחה. והנה ישנה הוספה בקאפיטל ק"ו על קאפיטל ק"ה וכפי שרואים בפשוטו של מקרא, ועאכו"כ בדרושי המקרא, ועאכו"כ בסודות המקרא, דבשני הקאפיטלעך מדובר בענין כימי צאתך מארץ מצרים⁵⁸, ובפרטים ופרטי פרטים ובאריכות הביאור. אלא שבקאפיטל ק"ה מסיים בענין גאולה ראשונה, כימי צאתך מארץ מצרים, ואח"כ באו אל ארץ טובה ורחבה, הגאולה שע"י יהושע בן נון, ואח"כ מלכות דוד ושלמה כפי שהי' בבית ראשון. משא"כ במזמור ק"ו הנה לאחר שצאתך מארץ מצרים ימי צאתך מארץ מצרים, הוא מוסיף אח"כ בענין הגלות, ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם⁵⁹, ואח"כ נעשה ענין הגאולה הושיענו גוי' וקבצנו מן הגוים⁶⁰, גאולה האמיתית והשלימה, גאולה שאין אחרי' גלות⁶¹, מן גלות זה האחרון. ומסיים⁶² (וזהו ג"כ בהוספה על מזמור ק"ה) ואמר כל העם אמן הללו', דאמן ענינו⁶³ מה שמאשר את הדבר שנעשה ענין נצחי, וכמבואר בארוכה בסיום וחותם דמסכת נזיר.

ויהי רצון, שגם בזמן הגלות יהי' ילכו מחיל אל חיל⁶⁴, כמו שהי' בגלות מצרים, ועד"ז בשאר הגליות, שהי' בזה ההליכה מחיל אל חיל. וגם ההליכה והגאולה תהי' באופן דמחיל אל חיל, כמו שהי' בגאולה דימי צאתך מארץ מצרים, והגאולה ראשונה דביהמ"ק ראשון, ועד"ז יהי' גם הגאולה שאין אחרי' גלות, בביהמ"ק הנצחי⁶⁵ מקדש אד' כוננו ידיך⁶⁶, שזהו ענין אמן, מלשון אמת ואמונה⁶⁷ שמסיימים המלחמה כבגמרא נזיר שם. ואז נעשה ילכו מחיל אל חיל גם לאחר הגאולה⁶⁸, באופן דאין להם מנוחה, וכמו שמסיים⁶⁹ יראה אל אלקים בציון, ציון, קרית מלך רב⁷⁰, בארצנו הקדושה, ארץ אשר גוי' תמיד עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה⁷¹, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, והקיצו ורננו שוכני עפר⁷², ובעל הגאולה וכל צדיקי ונשיאי עולם בתוכם, ובמהרה בימינו ממש, אמן הללו'.

(56) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ב' ע' סו. (57) ש"ב כג. א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחלתו). (58) מיכה ז, טו. (59) פסוק מז. (60) שם, מז. (61) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתורה ה"ג ונאמר — פסחים קטו, ב. ועוד. (62) שם, מז. (63) ראה שבועות לו, א וברש"י שם — ד"ה בו. שו"ע אדה"ו או"ח סק"ד ס"ט. אנציקלופדי' תלמודית (כרך ב) ערך אמן. (64) תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס קנ"ו. וש"ג. (65) ראה זח"א כח, א. ח"ג רכא, א. (66) בשלח טו, יז וברש"י, זח"ג שם. ועוד. (67) ראה אנה"ק סכ"ו (בסופה). (68) תהלים שם. (69) שם מז, ג. (70) עקב יא, יב. (71) ישעי' כו, יט.

בס"ד. שיחת י"ב תמוז ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

א. "פותחין בברכה"¹ — כמנהג ישראל אשר "תורה היא"², וכמודגש גם באגרות הקודש של אדמו"ר הזקן שנסדרו ע"י בניו של המחבר באופן שהתחלתם "פותחין בברכה".

ובהתאם לכך, נהוג בשנים האחרונות לעשות כן בפועל ממש — לפתוח את ההתוועדות בענין של ברכה.

וכדי שהברכה תהי' מכוונת בכל הפרטים והדיוקים — יש לפתוח בברכה שהיא בלשון הכתוב, פסוק ידוע ומפורסם³: "ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה'".

ב. בפסוק זה ישנם כמה פירושים — כבכל עניני התורה שהם "כפטיש יפוצץ סלע מתחלק לכמה ניצוצות"⁴.

וכמבואר בכתבי האריז"ל⁵ שבכל ענין וענין שבתורה ישנם שישים ריבוא פירושים, וטעם הדבר — לפי שהתורה קשורה עם בנ"י וניתנה לבנ"י, ולכן, כשם שבישראל ישנם שישים ריבוא נשמות כלליות⁶, משתקף הדבר גם בתורה, שבכל ענין וענין ישנם שישים ריבוא פירושים,

ולא עוד, אלא שס"ר פירושים אלו הם בכל א' מד' האופנים דפרד"ס שבתורה המכוונים כנגד ד' עולמות אבי"ע, כלומר, ס"ר פירושים ע"ד הפשט, ס"ר פירושים ע"ד הרמז, ס"ר פירושים ע"ד הדרוש, וס"ר פירושים ע"ד הסוד. ולכן, נתעכב עתה על פירוש וענין מסויים שיכולים — לפענ"ד — להסיק וללמוד מפסוק זה.

ובפרט — שפירוש זה (דלקמן) מביא לידי התעוררות בענין של מעשה בפועל, שזהו ענין עיקרי בתורה — לשון הוראה⁷, ונקראת "תורת חיים", להיותה הוראה בחיים כפשטם, חיים של נשמות בגופים כעו"ז הגשמי, עולם העשי', שבו נוגע בעיקר ענין המעשה — "המעשה הוא העיקר"⁸.

ג. הפסוק "ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה'" — התחלתו בלשון יחיד, "ברוך הבא", וסיומו בלשון רבים, "ברכנוכם".

(1) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 614 הע' ד"ה פותחין בברכה. (2) תוד"ה נפסל — מנחות כ. ב. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 56 הע' 2. וש"נ. (3) תהלים קיח, כו. (4) פרש"י וארא ו. ט. וראה שבת פח, ב. סנהדרין לר, א. (5) שער הגלגולים הקדמה יז. וכ"כ בש' רה"ק בענין היחודים על קברי צדיקים הקדמה ג' (קת, ב). לקו"ש מהר"י שבסוף שער מאמרי רז"ל להאריז"ל. (6) ראה תניא פל"ז. ובכ"מ. (7) ראה רד"ק לתהלים יח. ט. גר"א ר"פ בראשית. זח"ג נג. ב. (8) אבות פ"א מ"ז.

והענין כזה — כמדובר בארוכה בשנה שעברה⁹, ובשנים שלפנ"ז:
 כאשר בא יהודי בתור יחיד ("הבא" לשון יחיד) — יכול לחשוב לעצמו:
 מי אני ומה אני! ובפרט כאשר מתכונן שיש מסביבו עולם גדול, "מה רבו
 מעשיך ה'"¹⁰ ו"מה גדלו מעשיך ה'"¹¹, ומכיון שכן, חרש לעצמו, מה נוגע כל
 כך ולמאי נפק"מ מציאותו, הנהגתו ופעולתו בתור יחיד?
 והמענה לזה — "ברוך הבא בשם ה'":

לא זו בלבד שמציאותו הנהגתו ופעולתו בתור יחיד הו"ע חשוב ונוגע
 כו', אלא עוד זאת, שמתברך בכרכה מיוחדת — "ברוך הבא בשם ה'", וזאת —
 גם בהיותו יחיד.

ובפרט ע"פ מארז"ל¹² "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם",
 כלומר, נוסף לכך שבריאת העולם היא "בשביל ישראל"¹³, כלל ישראל, קובעת
 "תורת אמת" — שכאז"א חייב לומר "בשבילי נברא העולם" — בתור יחיד,
 שכן, כל יהודי הוא "עולם מלא"¹⁴, כלומר, מציאותו אינה פרט אחד בלבד, כי
 אם עולם שלם, ויתירה מזה — "עולם מלא", עולם ממולא בתוכן, עד שאין בו
 מקום ונקודה שלא יהיו ממולאים בתוכן.

ומכיון שכן, הרי מובן גודל מעלתו של כל יהודי גם בהיותו יחיד, וענין זה
 בא לידי ביטוי בכך שמתברך בכרכה מיוחדת — "ברוך הבא בשם ה'".
 וממשיך ומסיים — "ברכנוכם", בלשון רבים:

נוסף על מציאותו בתור יחיד — יודע ומרגיש כל יהודי שהוא חלק מכלל
 ישראל, שכן, "תורת אמת" קובעת שכל בני"הם מציאות אחת, "קומה אחת
 שלימה", "לאחדים כאחד"¹⁵, ובמילא, מרגיש כל יהודי בגלוי, ועאכו"כ
 בפנימיות נפשו, שהוא חלק מגוף אחד, ואפילו אם אין הדבר בא לידי ביטוי
 ברגש הלב או בשכל שבמוח — הרי כן היא המציאות בפועל ממש.
 ולכן, לאחר הענין ד"ברוך הבא", בתור יחיד — נמשכת ברכה נוספת
 בתור חלק מהכלל, ועד שכולם נכללים בתיבה אחת — "ברכנוכם", תיבה
 הכוללת את הרבים כולם.

ד. ומסיים — "ברכנוכם מבית ה'":

כאשר מסתכלים על הרבים בחיצוניות ובגלוי — רואים שיש ביניהם

(9) שיחת י"ב תמוז ס"ז (התוועדות תשד"מ ח"ד ס"ע 2159) ואילך. וש"נ. (10) תהלים קד. כד. (11) שם צב. ו. (12) סנהדרין לו, סע"א — במשנה. וראה רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג. (13) פרש"י ר"פ בראשית. (14) כ"ב יא. א. סנהדרין שם. רמב"ם שם. וראה גם רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש ספ"א. (15) לקר"ת ר"פ נצבים. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1141 ואילך.

התחלקות, שהרי "אין דיעותיהם שוות"¹⁶, ולא עוד, אלא שהם מחולקים לסוגים שונים, מ"ראשיכם שבטיכם", עד ל"חוטב עציץ ושואב מימין"¹⁷.

אמנם, כאשר ישנה המשכת הברכה "מבית ה'", ובאופן שהדבר נרגש וניכר בגלוי — הרי מכיון שמקור ההמשכה הוא ממקום של אחדות, "בית ה'", בית יחיד ליחידו של עולם, לכן, גם פעולתה והשפעתה הוא באופן של אחדות. כלומר: ביחד עם זה שישנם ריבוי יחידים, ואדרבה — צריך להיות "ברוב עם"¹⁸ דוקא, נכללים כולם יחדיו בברכה אחת הנמשכת ממקור הברכות — "ברכנוכם מבית ה'".

ה. ריש להוסיף בדיוק הלשון "מבית הוי'":

"הוי' ו"בית" — הם ב' ענינים מן הקצה אל הקצה: "הוי'" — הוא שמו של הקב"ה, ובוה גופא שם המפורש, שם העצם ושם המיוחד¹⁹, באופן של אחדות פשוטה. ולעומת זאת, "בית" [בית ע"פ תורה — כפי שמצינו בהלכות מזוזה וכיו"ב] — הוא דבר גשמי, המורכב מכו"כ חלקים ופרטים — עפר, עצים ואבנים כו'.

ובנוגע לעניננו — "ברכנוכם מבית הוי'":

הדגשת שם הוי' בפסוק זה, מורה על המשכת הברכה ממקום נעלה ביותר — מקור הברכות²⁰.

אמנם, אין זה באופן שהברכה נשארת למעלה במקור הברכות, אלא באופן שנמשכת ומתגלה ב"בית הוי'", כלומר, שנמשך ממקור כל הברכות עד למטה מטה, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, עוה"ז הגשמי, עד כדי כך, שאינו יודי רואה עוה"ז החומרי — הנה גם שם נמשך ממקור כל הברכות, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי.

ועאכו"כ שברכה זו נמשכת ופועלת בענינים רוחניים — שכן, הענינים הרוחניים הם הנשמה והפנימיות של הענינים הגשמיים, ובמילא, כאשר רואים את המשכת הברכה בענינים גשמיים, הרי זה מפני שמקודם לכן נמשך ונפעל בנשמה ופנימיות — בענינים הרוחניים.

ועד שנפעל התאחדות הגשמיות והרוחניות גם יחד — בדוגמת גוף האדם אשר שלימות בריאותו תלוי בכך שאין פירוד ח"ו בין הנשמה והרוחניות עם בשר הגוף, מכיון שנעשו מציאות אחת.

ו. והנה, ע"י המשכת הברכה ממקור הברכות עד למטה מטה ("מבית

¹⁶ ראה בוכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. ועוד. (17) ר"פ נצבים. (18) ראה משלי יד, כח. (19) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב. כס"מ הל' עכו"ם פ"ב ה"ז. הל' נשיאת כפים פ"ד ה"י. הל' שבועות פ"ב ה"ב. פ"ו ה"ח. מו"נ ח"א פס"א ואילך. (20) ראה זח"ג רע"א, סע"א. ביאורו"ז קכ, ד. ובכ"מ.

ה'"), שתוכנה חיבור הרוחניות (הוי') עם הגשמיות (בית) — פועלים בני" שיומשך כן גם במציאות העולם:

מציאות העולם היא "בשביל התורה ובשביל ישראל". ולכן, עי"ז שישראל מתנהגים ע"פ התורה, פועלים הם במציאות העולם כולו.

ובפשטות — עי"ז שיהודי מקיים "מצוה אחת", מעשה אחד, דיבור אחד, ואפילו מחשבה אחת, ובפרט כאשר מלבד פעולתו של היחיד ישנה גם פעולתם של כו"כ מ"ש"ר, עד שהדבר נעשה ע"י רבים — אזי מכריעים את העולם כולו לכף זכות, ופועלים "תשועה והצלה"²¹.

ובענינו — ששוללים ומבטלים חילוקי דעות ופלוגתות בין רוחניות העולם לגשמיות העולם, מכיון שהרוחניות והגשמיות נעשים מציאות אחת. וענין זה בא לידי ביטוי בכך שמגלים את הרוחניות והנשמה דמציאות העולם — כח הפועל האלקי בנפעל, עדי קיום היעוד²² "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו", בקרוב ממש.

ז. ויש לקשר ענין הנ"ל עם תוכנה של התוועדות זו — יום הגאולה (וכן יום ההולדת) דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ידוע שכל ענין של גאולה, גם גאולה פרטית, יש בה "מעין" דגאולה הכללית, גאולה האמיתית והשלמה²³.

ועאכ"כ כאשר מדובר אודות הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר — אשר מכיון שרבים צריכים לו, הרי ע"פ הלכה יש לו דין של "רבים", ובפרט ע"פ דברי רש"י בפרשת השבוע דשבת שלפנ"ז — ש"מיני" מתברכין כולהו יומין²⁴ — "הנשיא הוא הכל"²⁵, הרי בודאי שגאולתו קשורה ושייכת לגאולה האמיתית והשלמה²⁵.

וזהו הקשר עם האמור לעיל אודות החיבור דרוחניות וגשמיות בעולם כולו — שהרי תכלית השלימות בענין זה תהי" בגאולה העתידה, גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו".

ח. והעיקר — שבקרוב ממש יקויים פס"ד הרמב"ם²⁶ "מיד הן נגאלין", "מיד" ע"פ הלכה — כפשוטו, מיד ממש, כמובן גם מהמשך דברי הרמב"ם²⁷ — "טרם יקראו ואני אענה"²⁸.

(21) רמב"ם ה' תשובה פ"ג ה"ד. (22) ישע"י מ. ה. וראה שער האמונה פכ"ד ואילך. (23) ראה פרש"י ד"ה אתחלתא דגאולה — מגילה יז, ב. (24) זח"ב סג, ב. שם פח, א. (25) חוקת כא, כא. וראה רמב"ם ה' מלכים פ"ג ה"ו. (25*) ראה גם שיחת ש"פ חוקת סל"ח. (26) ה' תשובה פ"ז ה"ה. (27) שם ה"ו. (28) ישע"י סה, כד.

ובפשטות — גאולה האמיתית והשלימה, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²⁹, "קהל גדול ישובו הנה"³⁰ — לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"³¹, ובאופן ד"כ ירחיב ה' אלקיך את גבולך"³².

ובהקדמה לזה — "ונתתי שלום בארץ"³³, שלום אמיתי, שלום ע"פ "תורת אמת",

והרי "השלום שקול כנגד הכל"³⁴, שכן, ענין השלום הוא "כלי" שמחזיק את ברכותיו של הקב"ה"³⁵,

ועד שע"ז ממהרים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה כפשוטה, למטה מעשרה טפחים, ו"שמחת עולם על ראשם"³⁶.

* * *

ט. כל האמור לעיל שייך לפגישתם ואסיפתם של יהודים בכל זמן. ונוסף לזה, יש בכל זמן ענין מיוחד הקשור עם זמן זה, וענין זה קודם לכל שאר הענינים.

וכפי שהדבר משתקף גם בתורה, עד לחלק ההלכה שבתורה — שכאשר באים ב' שאלות, אשר א' מהן נוגעת למעשה בו ביום או באותה שעה, יש להקדים ולענות על השאלה הנוגעת לזמן זה³⁷.

ומזה נשתלשל גם במנהג העולם — שכאשר כמה אנשים מתאספים יחדיו, הרי למרות שלכל א' מהם ישנה מטרה מסויימת באסיפה זו, מ"מ, בודאי ישנה גם מטרה משותפת לכולם, הקשורה עם מאורע מסויים, זמן מסויים, וכיו"ב.

ובנוגע לנדו"ד:

התוועדות זו קשורה עם ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, אשר בהם הי' המאורע דגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מבית-האסורים.

ולכן, בעמדנו בהתוועדות דימי הגאולה — יש להתעכב לכל לראש על ההוראה שלמדים מפרשת המאסר והגאולה, ובזה גופא — לא רק ההוראה מכללות הענין, אלא גם הוראה מכל פרט ופרט, כתורת הבעש"ט הידועה³⁸ שכל דבר שבעולם — כל פרט ופרט — הוא בהשגחה פרטית, וכן כל דבר שיהודי שומע או רואה הרי זה בהשגחה פרטית, ומכיון שכן, הרי בודאי שלא

(29 בא י. ט. (30 ירמ' לא. ז. (31 עקב יא. יב. (32 ראה יב. כ. וראה ספרי עה"פ. פרש"י שופטים יט. ח. רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ח ה"ד. (33 בחוקותי כו. ו. (34 תו"כ ופרש"י עה"פ. (35 ראה עוקצין בסופה. (36 ישע' לה. י. שם נא, יא. (37 ראה תוספתא סנהדרין ספ"ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"ד ה"ח. טושו"ע יו"ד סרמ"ו סי"ד ובט"ז שם סק"ה. (38 כש"ט הוספות סק"ט ואילך. וש"נ.

בראו הקב"ה "לבטלה" ח"י³⁹, כי אם כדי שיהודי ילמד ממנו הוראה בנוגע לעיקר ענינו — "אני נבראתי לשמש את קוניי"⁴⁰, כדלקמן.

י. תוכן פרשת המאסר והגאולה:

מאסרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ה' מאסר חמור ביותר — מאסר ע"י ממשלה תקיפה ביותר, אשר באותם ימים היתה בבחינת "מושל בכיפה" על כל העולם כולו (מכיון שרוב מנין ורוב בנין דבניי ה' באותה תקופה במדינה ההיא⁴¹).

ואעפ"כ, בשבתו במאסר הראה בעל הגאולה שאינו מתפעל מהם כלל, ובכל הענינים הקשורים עם הקב"ה, תורתו ומצוותיו, הרי הוא "בן-חורין" לגמרי.

וכפי שהכריז בגלוי לעיני כל בג' תמוז, לפני נסיעתו לעיר מקלטו⁴²:
 "ידעו כל העמים אשר על פני האדמה, כי רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכיות, אבל נשמותינו לא נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות... כל מה שנוגע לדתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מי שהוא שיכפה עלינו דעתו ואין שום כח של כפי" רשאי לשעבדנו".

ובהקדמה — "אבינו מלכנו ית' הגלנו מאדמתנו ושלחנו בגלות כו", כלומר, אפילו בנוגע לגופותינו שנמסרו לגלות ושעבוד מלכיות — אין זה מפני שליטתם של אוה"ע ח"ו, כי אם מפני ש"אבינו מלכנו ית' הגלנו", ואילו המלכיות שבינתיים ("שעבוד מלכיות") אינם אלא כגרזן ביד החוצב בו, ואין להם שום דעה כלל וכלל (כפי שהאריך הרמב"ם⁴³ בביאור שלילת הענין דעבודת כוכבים ומזלות, שאין להם שום דעה כלל, ואינם אלא כגרזן ביד החוצב בו).

ומכיון שכן, הרי מוכן וגם פשוט, שגם כאשר נמצאים בגלות, אין ל"גלות" שום שליטה על יהודי בכל הקשור לעניני יהדות, תורה ומצוותיו, שהרי לא בשביל זה שלח הקב"ה את בני בגלות, ובמילא, בעניני יהדות, תורה ומצוותיו — הרי הוא "בן-חורין" לגמרי.

דברים אלו אמרם בעל הגאולה בצאתו מכית-האסורים — יציאה שאינה לשם שחרור, אלא אדרבה — כדי להענישו בעונש גלות, מהעונשים הכי חמורים, כדברי החינוך⁴⁴ ש"צער גלות (ש)שקול כמעט כצער מיתה"! ואעפ"כ, בעמדו ליכנס לקרון הרכבת המוליכה למקום גלותו — לא מרצונו הטוב, כי אם מפני ההכרח דממשלת המדינה שגזרו עליו עונש של גלות —

39 ראה שבת עז, ב. 40 משנה וברייתא סוף מס' קידושין. 41 ראה מכילתא בשלח יד, ה. 42 לקרי"ד ח"ד תרצב, א. סה"מ קונטרסים ח"א קעה, ב. סה"מ תרפ"ז ע' קצו. 43 ה' ע"ז רפ"א ורפ"ב. 44 מצוה תי. וראה שיחת ש"פ קורח, ג' תמוז ס"ב.

עומד בעל הגאולה ומכריז שבכל עניני יהדות, תורה ומצוות, אין לאף א' שום שליטה על יהודי, אלא הוא בן-חורין לגמרי!

ואכן, בסופו של דבר, במקום שלש שנים גלות, ישב בעיר מקלטו משך זמן הכי קצר, ובי"ב-י"ג תמוז — חופשה ניתנה לו, ולא עוד, אלא שענין זה הי' באופן ד"הפה שאסר הוא הפה שהתיר"⁴⁵, כלומר, אלו שאסרוהו, הם עצמם הוכרחו לשחררו, באופן גלוי לעיני כל העמים, ועד לפירסום הכי גדול אפילו במדינה ההיא.

וכן בנוגע להמשך השתלשלות המאורעות לאח"ז — שחרור מכל המדידות וההגבלות דמדינה ההיא, שזהו נס גלוי, כפי שרואים עד היום הזה את הקשיים הרבים הכרוכים ביציאה ממדינה ההיא, ואעפ"כ, יצא בעל הגאולה מגבולות מדינה ההיא, ולא עוד, אלא שיצא ביחד עם כל בני-ביתו, ולקח עמו את כל הכתבים והספרים, וכל החפצים, ועד כדי כך, ששלחו שליח מיוחד מטעם המלכות שיראה לזרו את כל הסידורים, שלא יבחון ויחקור שום דבר, אלא יחתוך ויאשר את כל הרשיונות כו' כדי שיוכלו לצאת ללא כל מניעות ועכובים — נסים גלויים לעיני כל⁴⁶.

יא. ביאור ההוראה והלימוד בעבודת האדם:

עבודתו של יהודי במילוי תכלית בריאתו בשלימות — אפשרית רק בהיותו "בן-חורין".

ובכן, עליו לדעת שמציאותו האמיתית היא — "בן-חורין", שכן, מאז יצ"מ נתבטלה האפשרות לענין של עבדות אצל בני⁴⁷, ובלשון ההלכה: "עבדי הם"⁴⁸, "שטרי קודם"⁴⁹.

אמנם, נמצאים כבר משך זמן רב במעמד ומצב של גלות, עד כדי כך, שגם ע"פ תורה ישנם ההגבלות ד"דינא דמלכותא דינא" (עכ"פ) — בנוגע לדיני ממונות⁵⁰, ועוד הגבלות כיו"ב; אבל אעפ"כ, הגבלות אלו אינם אלא ביחס לענינים חיצוניים, משא"כ בנוגע לאמיתיות ופנימיות תוכנו ומהותו של יהודי — פנימיות המושלת ומנהיגה גם את החיצוניות — הרי הוא "בן-חורין".

ואפילו ההגבלות שמצד ענינים חיצוניים — אינם אלא כדי לתת לו בחירה חפשית — בחירה אמיתית, ע"ד ובדוגמת הבחירה דלמעלה, כמ"ש⁵¹ "הן האדם הי' כאחד ממנו", דקאי על ענין הבחירה שישנו אצל הקב"ה, ודוגמתו אצל האדם, שנקרא כן ע"ש "אדמה לעליון"⁵², שגם אצלו ישנו ענין הבחירה

(45) לשון הרמב"ם ה' איסורי ביאה פ"ג ה"י — שיעור היומי. וראה שיחה הנ"ל סט"ז. וש"נ. (46) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1066. (47) גבורות ה' (למהר"ל מפראג) פס"א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 392 הע' 27. (48) בהר"ח, מב. נה. (49) תו"כ ופרש"י עה"פ. (50) ראה אנציקלופדי' תלמודית (כרך ז) ע' דינא דמלכותא דינא ס"ד. וש"נ. (51) בראשית ג, כב. וראה רמב"ם ה' תשובה רפ"ה. (52) של"ה ג, רע"א. כ, ב. רסח, ב. שא, עש"מ מאמר אכ"ח ח"ב פל"ג.

"כאחד ממנו" (כמבואר בלקו"ת⁵³) — שבחור בבחירתו החפשית (ללא כל הכרח מלמעלה, שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"⁵⁴) להתנהג כ"בן-חורין".

וכמובן בפשטות שענין הבחירה שייך רק כאשר ישנה אפשרות להנהגה הפכית — מצד זמן ומצב הגלות כו', ואעפ"כ, מראה יהודי שהוא שייך ל"עם חכם ונבון"⁵⁵, ולכן, בוחר להתנהג כ"בן-חורין" בכל הקשור לעניני תורה ומצוות, ולא עוד, אלא שהרגש ד"בן-חורין" גופא יש בו משום קיום מצוה — "בנים אתם להוי' אלקיכם"⁵⁶, שכן, אפילו כאשר עבודתו היא בבחינת "עבד" ("אם כעבדים"⁵⁷), הרי "עבד מלך כמלך"⁵⁸, ויתירה מזה — "עבד מלך מלך"⁵⁹ (ללא כ"ף הדמיון), ועאכ"כ שכן הוא כאשר עבודתו היא בבחינת "בן" ("אם כבנים"⁵⁷, "בנים אתם לה' אלקיכם"), הרי בודאי שנמצא במצב של חירות בתכלית.

ולכן, בראותו שישנם קשיים בדבר — הרי בידעו שקשיים אלו נעשו ע"י הקב"ה, מבין בפשטות שהכוונה בזה היא — להעמידו בנסיון, כדי שעיי"ז יבוא לדרגא נעלית יותר⁶⁰, כידוע ש"נסיון" הוא מלשון נס והרמה, כמו "ארים נסי"⁶¹, היינו, להראות שעובד את ה' בשמחה ובטוב לבב לא רק במצב ע"ד הרגיל, אלא גם במצב של קשיים, מניעות ועכובים כו'.

אמנם, מזמן לזמן יש צורך לעורר את היהודי — כלשון הרמב"ם⁶²: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם" — שידע וירגיש שמציאותו האמיתית היא "בן-חורין", שכן, אף שזוהי המציאות לאמיתתה, הרי לפעמים אין הדבר מורגש אצלו כל כך, ולכן, יש צורך לעורר אותו להזכיר לו ענין זה.

ובכן, התעוררות זו היא א' הענינים שנפעלים ע"י גאולת י"ב-יג תמוז — שבה רואים באופן גלוי לעין כל את עמידתו האיתנה של יהודי בנוגע לכל עניני תורה ויהדות, מתוך רגש של חירות אמיתית, וכל זה — למרות שבגלוי ובחיצוניות הושיבוהו בבית-האסורים והכריחוהו לנסוע לעיר מקלטו, ואכן, בסופו של דבר — הוכרחו הם עצמם לשחררו לחפשי.

ישנם הטוענים שעניני נסים כו' — היו רק בזמן שביהמ"ק הי' קיים, כדברי המשנה⁶³: "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש", אבל בימינו אלו — "אותותינו לא ראינו גו' ולא אתנו יודע עד מה"⁶⁴.

(53) אמור לח, ב. (54) ברכות לג, ב. ושי"נ. (55) ואתחנן ד, ו. (56) ראה יד, א. (57) פיוט "היום הרת עולם" דימים נוראים. (58) שבועות מו, ב. (59) ב"ר פט"ז, ג. תנחומא צו יג. ספרי דברים א, ז. הובא בפרש"י עה"ת לך לך טז, יח. בהעלותך יב, ח. דברים שם. (60) לקו"ת ראה יט, ב ואילן. דרמ"צ קפה, ב ואילן. סה"מ חש"ח ע' 94 ואילן. (61) ישעי' מט, כב. (62) הלי' תשובה פ"ג ה"ד. (63) אבות פ"ה מ"ה. (64) תהלים עד, ט.

אמנס, האמת היא שמזמן לזמן "חשף הוי" את זרוע קדשו"⁶⁵ ומראה נסים גלויים, ובלשון אדמו"ר הזקן בספר התניא⁶⁶: "התגלות אלקות ע"י צדיקים". וכן בנוגע לדורנו זה — בימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, כנ"ל בארוכה.

יב. ההוראה מכל האמור — בנוגע לפועל:

לפעמים עלול לקרות שיהודי יהי' במצב של היפך החירות — מפני ש"יצרו הוא שתקפו"⁶⁷, היינו, שנמצא במצב של שבי' אצל היצה"ר, או מפני שנשבה לבין העכו"ם, היינו, שנולד ונתגדל בסביבה כזו שמעולם לא שמע על יהדות. ובכן, כאשר פוגשים יהודי במצב כזה — צריכים לדעת, ולהסביר לו, שמצב זה אינו אלא באופן עראי בלבד, שכן, דבר ברור הוא ש"לא ידח ממנו נדח"⁶⁸, שהרי הקב"ה לא יניח את בנו, ואפילו את עבדו, שישאר במצב של שבי' ח"ו — דבר שהוא היפך מציאותו של הקב"ה. ובמילא, היפך מציאותו וטבעו של יהודי, אם רק לא יכסה ויסתיר את טבעו הגשמי!

ומכיון שכן, עליו לגלות את מציאותו האמיתית — "בנים אתם לה' אלקיכם", או "עבד מלך מלך", ולהיות "בן-חורין", היינו, שאין מי שיכפה עליו דבר שהוא בניגוד למציאותו האמיתית.

ונתנית-כח מיוחדת לבוא למצב של חירות בגלוי — מהגאולה די"ב-י"ג תמוז, שכן, גאולה זו לא היתה דבר היוצא מן הכלל שאינו שייך אלא ליהודי שרבים צריכים לו וכו', אלא כפי שכתב בעל הגאולה במכתבו הידוע⁶⁹: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה", כלומר, אפילו יהודי שנמצא במצב ירוד כל כך עד שטוען שהשם "ישראל" אינו אלא כינוי בלבד⁷⁰, גם אצלו ישנו ענין הגאולה!

ולא רק ענין של גאולה סתם, גאולה בפ"ע וביום בפ"ע, מזו של בעל הגאולה, אלא כפי שמעיד בעל הגאולה, שהגאולה שלו היא גאולתן של כל בני", "גם את אשר בשם ישראל יכונה", שגם הוא נגאל באותה גאולה ממש של בעל הגאולה!

ומובן, שכאשר בעל הגאולה כתב זאת, וצוה להדפיס ולפרסם את הדברים בשמו ובחתימתו — בודאי הי' בטוח שכן הוא האמת, ולא סתם אמת, אלא אמת לאמיתתו, וכמו כן הי' בטוח שמיום ליום ומשנה לשנה יווכחו יותר ויותר על אמיתתם של דברים.

(65) ישע"י נב, י. (66) שעהיה"א רפ"ה. (67) לשון הרמב"ם ה' גירושין ספ"ב. (68) ע"פ ש"א יד, וראה ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סוס"ג. תניא ספל"ט. (69) נדפס בסה"מ תרפ"ח ע' קמו ואילך. תש"ח ע' 263 ואילך. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' פ ואילך. (70) ראה לקו"ש ח"ח ס"ע 329 ואילך.

זהו איפוא הלימוד וההוראה מכללות פרשת המאסר והגאולה — שיהודי צריך להיות "בן-חורין", להגאל מכל הענינים שהשתעבד להם, ענינים שהם בניגוד למציאות האמיתית — בנו ועבדו של הקב"ה!
כיצד שייך לתבוע ממנו להיות "בן-חורין", ובמילא, לקיים תורה ומצוות — כאשר במשך כל ימי חייו, מאז שנולד ועד היום הזה, לא שמע מעולם אודות יהדות?!

ואדרבה — טוען הוא: לכפות על עצמו הנהגה חדשה שמעולם לא שמע אודותי — זוהי "חירות"?! זוהי "צביעות"!
והמענה לזה — בפשטות:

אמנם, תיכף ומיד בצאתו לאויר העולם הי' במצב ד"נשבה בין העכו"ם", אבל אעפ"כ, לפני שיצא לאויר העולם, בהיותו במעי אמו — "נר דלוק לו על ראשו". . ומלמדין אותו כל התורה כולה⁷¹, כלומר, הקשר שלו עם תורה ויהדות התחיל עוד לפני שיצא לאויר העולם, ובזה גופא — לא רק באופן של העלם, שצריכים לחפשו בחושך כו', כי אם באופן גלוי ומואר — "נר דלוק לו על ראשו".

ומה שבצאתו לאויר העולם הי' שרוי במשך כל הזמן בין העכו"ם (מפני שכן רצה הקב"ה, מאיזו סיבה שתהי') — הרי כשם שמבין כאו"א, אפילו תינוק קטן, שאויר העולם אין לו השפעה כלל על הנשמה המלוכשת ברמ"ח אברים ושס"ה גידים כפי שהם לפני היציאה לאויר העולם, כמו כן מובן שגם לאחר צאתו לאויר העולם — הגוף והנשמה יחדיו — אין בכחו של אויר העולם לשנות את מציאותו כיהודי הקשור עם תורה ויהדות.

ומכיון שכן, הרי מובן שלא תובעים ממנו לשנות את מציאותו ולהתחיל בדרך חדשה כו', אלא אדרבה: לחזור לשרשו ומקורו, לחזור למציאותו האמיתית, שכן, מציאותו האמיתית היא — תורה ויהדות, כמו דגים שבים, שכל חיותם אינה אלא במי הים, ואילו מצבו בהוה — הוא היפך מציאותו, מצד ענין של אונס — שנשבה לבין העכו"ם שלא באשמתו!

ולכן, כאשר נודמן לו יהודי שסיפר לו על כך רגע אחד קודם — עליו לשמוח על כך, ולחטוף זאת בשתי ידיים, וזאת — אפילו אם ברגע זה אינו מבין את הדברים בשכלו והבנתו, כי אם באופן דהקדמת נעשה לנשמע, שכן, אצל כאו"א מישראל הי' הענין דהקדמת נעשה לנשמע — בהיותו במעמד הר סיני, שאז היו נוכחים כל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות⁷².

בודאי יש צורך להבין את הדברים בשכל והבנה, ובודאי שסוכ"ס יבין את

71) נדה ל, ב. 72) פרדר"א פמ"א. שמו"ר פכ"ח, ו. תנחומא יתרו יא. זח"א צא, ב. ח"ב פג, ב.

הדברים בשכלו והבנתו, אבל ביחד עס זה, מכיון שהבנת הענין דורשת משך זמן, הרי חבל על הזמן שיעבור בינתיים, שהרי כל רגע ורגע הוא בבחינת "אבידה שאינה חוזרת"⁷³, ובמילא, לכל לראש עליו לקיים את הדברים במעשה בפועל, באופן דהקדמת נעשה לנשמע.

ובפרט כאשר מדובר אודות דרך חיים שהלכו בה אבותיו ואבות־אבותיו בכל הדורות שלפנ"ז, ולא עוד, אלא שמסרו נפשם על דרך חיים זו:

כאשר ישאלו אצל כל יהודי, באיזה מצב שהוא, כיצד מתאר לעצמו את זקניו, הורי־זקניו וכו' — יענה בפשטות, שברור לו שסבו ה' יהודי עס זקן ארוך, וסבתו — עס כיסוי ראש (פאה נכרית או מטפחת), ולא עוד, אלא שמסרו נפשם על זה! וכן ה' המצב במשך עשרות דורות לפנ"ז!

ומכיון שכן, מה יש לו להפסיד אם יתחיל לקיים תורה ומצוותי לפני שיבין את הדברים בשכלו והבנתו?!

אפילו אם לאחרי משך זמן לא יבין את טעם הדברים בשכלו והבנתו — הרי לכל היותר, יתעורר אצלו "ספק" אם ה' כדאי להטריח את עצמו על דבר שאינו מוכן בשכלו; אבל מה שידוע בודאי, ללא כל ספקות, הוא — שבינתיים הלך בדרך שהלכו בה אבותיו ואבות־אבותיו בכל הדורות שלפנ"ז, ומסרו את נפשם על כך!

יג. ויש להוסיף, אשר כל האמור לעיל — שמצד עצם מהותו שייך כאו"א מישראל לתורה ויהדות, אלא שצריך להיות במצב של חירות מכל הענינים שהם בניגוד לכך — הוא לא רק בנוגע לכללות הענין דתורה ויהדות, אלא גם בנוגע לכל הפרטים ופרטי פרטים של יהדות, תורה ומצוותי:

ישנו מי שטוען שבנוגע לי"ג עיקרים שכתורה — מוכן לקבל על עצמו; מצות עשה או מצות לא תעשה, הרי מכיון שהם מן התורה — מוכן לקבל על עצמו; ולא עוד, אלא שמוכן לקבל על עצמו אפילו מצוות שהם מדברי־סופרים; אבל בנוגע לענינים ש"תלמיד ותיק עתיד לחדש", מנהגי ישראל וכיו"ב — עליו להתיישב בדעתו אם הדבר שייך אליו אם לאו.

ובכן, עליו לדעת שישנו פס"ד ברור ברמב"ם⁷⁴ שכל דבר שנתפשט ונתקבל בתפוצות ישראל, יש בו התוקף דמצות עשה ומצות לא תעשה!

והרי הרמב"ם הוא "מורה הנבוכים" בדורו, ומכיון שספרו קיים עד היום הזה — הרי הוא "מורה הנבוכים" גם בדורנו, כלומר, אף שמדובר אודות כאלו שהם במעמד ומצב ד"נבוכים", מצב ירוד כו' — מורה להם הרמב"ם כיצד לבוא לאמת, עד לאמת לאמיתתו, ולא עוד, אלא שעצם העובדה שידוע

(73) ראה ספר החיים (לאחי המהר"ל) י. א. (74) ה' ממרים פ"א ה"ב.

שבספר "מורה הנבוכים" ישנו תירוץ על הקושיא — שוב אין הדבר מבלבל אותנו, שהרי שמע מאלו שהם "מומחים" לאותו דבר שישנו תירוץ על קושיא זו; ואם רצונו לדעת את התירוץ — ישיג את הספר וילמד את הענין ויטייגע עד שיבין את פירוש הדברים.

ובכל אופן — כל הפרטים ופרטי פרטים שבכל עניני תורה ומצוותי, מהווים חלק בלתי נפרד מכללות התורה, ומכיון שכן, הרי כאו"א מישראל שייך לכל ענינים אלו; עליו רק להסיר את הענינים המעלימים ומסתירים כו', ולהיות במצב של חירות.

וכמו כן בנוגע לתוספת הידור בענין מסויים, שלפעמים נראה לו שאינו שייך לכך, ובלשון ההלכה⁷⁵: "מחזי כיוהרא" — שצריך לדעת שלאמיתתו של דבר יש לו שייכות לכל עניני התורה כולה, אלא שצריך לפעול בעצמו להיות במצב של חירות.

יד. ויה"ר אשר בעמדנו בימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, ובפרט כאשר מתאספים כו"כ מישראל — שאז ישנה זכות ומעלת הציבור, ולא עוד, אלא שמתאספים ב"בית הוי", בית ש"מגדלין בו תורה" ו"מגדלין בו תפלה"⁷⁶, בית-הכנסת ובית-המדרש,

ובזה גופא — ביהכ"נ וביהמ"ד שבו התפלל ולמד בעל הגאולה, שהרי "קדושה לא זזה ממקומה"⁷⁷, ויתירה מזה — "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"⁷⁸, ולכן, אם רק לא יסגור את החלונות והדלתות שלו, בודאי יאירו אצלו כל הענינים עד שיראה זאת בעיני בשר —

יתוסף בכל עניני חירות וגאולה, כלומר, נוסף לכך שכאו"א מישראל הוא "בן-חורין" אפילו מצד טבעו הגשמי, כפס"ד ד"תורת אמת" ו"תורת חיים" — יתגלה הדבר בגילוי יותר, וביתר אור וחיות, שהוא "בן-חורין" לגמרי, ולכן, מקיים את כל התורה ומצוותי בשלימות, ויתירה מזה — בשמחה וטוב לבב, כמ"ש⁷⁹ "עבדת את ה' אלוךיך בשמחה ובטוב לבב".

ועי"ז ממהרים ומזרזים עוד יותר את הזמן שבו תהי' עבודת ה' מתוך חירות וגאולה בתכלית השלימות, וכן שמחה בתכלית השלימות, "שמחת עולם על ראשם" — מכיון שיתבטל כללות ענין הגלות, עי"ז שממשיכים את האל"ף "אלופו של עולם", כאשר נמצאים עדיין ב"גולה", שאז נעשה מ"גולה" — "גאולה"⁸⁰.

75 ראה בארוכה אנציקלופדי' תלמודית (כרך ה) ע' גאווה (ס"ע מ ואילך). וש"נ. 76 מגילה כז, רע"א. 77 ראה ע"ח שער ד' פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' וך. 78 תענית ה, ב. 79 תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב בסופן. 80 ראה ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

וגם כאשר נמצאים בגלות — יהי' לכל בני ישראל אור במושבותם, כפי שהי' בגאולה דיצי"מ — "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁸¹ — "ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם"⁸², בהיותם עדיין בארץ גושן שבמצרים, ויתירה מזה — אפילו כשנכנסו לבתיהם של המצרים הי' אצלם אור⁸³.

וכן תהי' לנו — בגלות האחרון, ובפרט בימינו אלו, שבחסדי ה' נמצאים ב"מלכות של חסד", אשר לא זו בלבד שאינה מונעת ומפריעה ח"ו לעניני יהדות, אלא אדרבה — עוזרת ומסייעת באופן דהולך ומוסיף, הרי בודאי ובודאי שלכל בני ישראל יהי' אור במושבותם כאשר נמצאים עדיין בגלות — מושב עראי, עד ביאת משיח צדקנו.

ובקרב ממש — "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"⁸⁴, ועד ש"לא עיכבן המקום כהרף עין"⁸⁵, כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים".

וכל ענינים אלו — כפשוטם ממש, במעשה בפועל, שכן, בנוגע ל"הלכה", העיקר הוא — פשוטם של דברים בנוגע למעשה בפועל, וכן הוא בנוגע לפסק ההלכה "מיד הן נגאלין", גאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

וזוהים לקיום היעוד⁸⁶ "הקיצו ורננו שוכנו עפר", והם בתוכם — בעל הגאולה, ביחד עם תלמידיו שמסרו את נפשם על הפצת היהדות, עד לקידוש השם בריבים... ובהדגשה — "הקיצו ורננו", לא רק "הקיצו" בלבד, אלא גם "רננו", מתוך שמחה וטוב לבב,

וכולם יחדיו הולכים לארצנו הקדושה — תבנה ותכונן במהרה בימינו ממש.

* * *

טו. הוזכר לעיל (ס"ט), שע"פ הלכה יש קדימה להתעכב על ענין (והלכה) שהזמן גרמא, ובנדו"ד — חג הגאולה די"ב י"ג תמוז — ענינים אלו שבעל הגאולה תבע מאתנו ומסר נפשו עליהם.

אמנם, בזה גופא יש הרבה פרטים (ע"ד "סימן" שלם בשו"ע הכולל כמה סעיפים) — כי הענינים שבעל הגאולה מסר נפשו עליהם "ריבים הם", וכמסופר ונדפס אודות עבודת בעל הגאולה בהפצת התורה והיהדות, שהתעסק בכל השייך להחזקת היהדות במדינה ההיא — כשרות, טהרת המשפחה, בניית מקוואות, בניית בתי כנסיות ובתי מדרשות ועוד ועוד,

מכל מקום, יש ענין אחד שהוא הוא שגרם (באופן גלוי) למאסרו של בעל

81) מיכה ז, טו. 82) בא י, כג. 83) שמו"ר פי"ד, ג. תנחומא בא ג. וראה ג"כ פרש"י בא י, כב. 84) בשלח יד, ח. 85) מכלילתא ופרש"י בא יב, מא. 86) ישעי' כו, יט.

הגאולה בפועל — ענין החינוך.

ובענין החינוך עצמו, עיקר הטענה באופן גלוי (ב"כתב האשמה") לא היתה (כ"כ) בקשר להתעסקותו של בעל הגאולה בחינוך גדולים, כי אם על ההתעסקות בחינוכם של "קטנים", "עוללים ויונקים" דוקא.

וכמסופר ברשימות של בעל הגאולה עצמו (וביתר פרטים — על ידי אלו שהשתתפו בעבודתו הקדושה) — אודות גודל ההשתדלות לסדר חדרים בשביל קטנים בכל אתר ואתר — לא רק בעירו, או בעיירות גדולות אחרות (שהי' בהם קיבוץ גדול של יהודים), כ"א גם בפינה נדחת ועיירה רחוקה, שדיירי ישראל היו במספר מועט מאד.

ומבלי להתחשב עם חשבונות של טעם ודעת, על אפשרות של הצלחה בהתעסקות זו — שכן, במקומות אלו נשארו הילדים בסביבה של אינם־יהודים (ללא יהודים שומרי תומ"צ, או רק במספר מועט ביותר), וספק גדול בדבר האם יהי' איזה המשך או קיום לחינוך שלהם — ומכל מקום השתדל בזה בכל המסירת־נפש ("מיט דער גאַנצער מסירת נפש")!

טז. בעצם, זו היתה ג"כ עיקר טענתם נגד התעסקותו של בעל הגאולה בענין חינוך קטנים — באמרו: נניח שיש צורך להתעסק בענין החינוך, מדוע אמנם צ"ל באופן של "למעלה מטעם ודעת"...

הם טענו, שיש לחכות בהסכרת עניני תורה ויהדות עד שייעשה הילד בר־שכל היודע להבחין בין טוב לרע ובין מר למתוק, ואז יבחר בבחירתו החפשית באיזו דרך הוא רוצה ללכת — אם "ובחרת בחיים"⁸⁷, דרך היהדות, או ר"ל הדרך ההפכית... ואדרבה: באופן כזה יודעים שהילד רוצה ומתכוון לכך באמיתיות ("ער מיינט דאָס טאַקע");

אבל "סדר" כזה, "אַריינשמוגלען אים" ל"חדר" ללמדו עניני יהדות "בטרם ידע הנער מאוס ברע ובחור בטוב"⁸⁸ — הרי זה היפך ה"חירות" ("פרידעם")... כופים את הילד ללכת בדרך שלא בחר בה, ולא עוד, אלא שאפילו אינו יודע את תוכן הדברים לאשורם ("ער ווייסט אינגאַנצן ניט וועגן וואָס עס רעדט זיך")...

האמת היא להיפך, שחינוך כזה הוא בהתאם לעצם מציאותם ופנימיות נפשם של הילדים, ולזאת, דוקא ע"י השרשת חינוך כזה בילדים קטנים, מובטחים, שיגדלו ילדים "שלמים", ללא "פילוג" ומחלוקת בנפשם פנימה.

יז. מאחר שהענין דחינוך קטנים הי' עיקר הסיבה להמאסר, הרי מובן, שבענין זה הוא עיקר ענין הגאולה.

(87) נציבים ל, יט. (88) ישע"י ז, טז.

וזהו ג"כ ההוראה בנוגע לפועל, שמבין כל הענינים וה"הלכות" שעליהם מסר בעל הגאולה נפשו — יש דין קדימה ל"הלכה" זו שבה תלוי עיקר ענין המאסר והגאולה [ע"ד "סימן" שלם של הלכות בענינים שהזמן גרמא, שיש דין קדימה להלכה זו שנוגע למעשה ברגע זה ממש] — מסירות נפש על חינוך קטנים וקטנות לפני גיל בר־מצוה ובת־מצוה, עד לקטני קטנים.

וגאולתו של בעל הגאולה מלמדת אותנו, ש"הבחירה והיכולת והרשות נתונה לכל אדם"⁸⁹ להתגבר על כל המניעות ועיכובים,

ועוד זאת — שודאי הדבר שפעולתו בענין החינוך תצליח.

וכפי שרואים בסיפור הגאולה של בעל הגאולה, שהצליח בעבודתו — אמנם נתעכב הדבר יום, יומיים או יותר — אבל סוכ"ס הצליח.

ועד כדי כך — שרואים פירות ופירי־פירות מעבודתו אז עד היום הזה! בין המסוכים בהתוועדות זו יש פירות ופירי־פירות מעבודתו של בעל הגאולה בימים ההם...

מאז עברו עשירות בשנים, והנמצאים במדינה ההיא לא ראו מעולם (לכאורה) מעמד ומצב של חירות בעניני יהדות; לא ניתנה להם האפשרות ללכת לבית חינוך ובית ספר שלומדים שם יהדות בגלוי, והיו כאלו שגם בסתר לא יכלו ללמוד תורה, שכן דרו בעיירה שגם חדר במחתרת לא הי' קיים.

והעובדה שהם יהודים שומרי תורה ומצוות היא רק תוצאה ישירה מפעולתו של בעל הגאולה בימים ההם — שהעמיד תלמידים בעלי מסירת נפש, שבעל הגאולה הי' חי בתוכם והחי' אותם ("ער האָט אין זיי געלעבט, און האָט זיי באַלעבט")

— כמחז"ל⁹⁰ "לבניך אלו התלמידים", ו"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", כלומר: כאשר רואים ש"זרעו בחיים" הרי זו הוכחה ש"הוא בחיים", כי הוא הוא החיים של זרעו —

ובכח זה טלטלו את עצמם לפינה נדחת ועיירה רחוקה, וחפשו בחפש מחופש עד שמצאו ילד (או ילדה) והעמידוהו על האמת, עד שגילו את נשמתו של הילד,

ומבניהם של ילדים אלו — יש כאלו הנמצאים בהתוועדות זו, נוסף על אלו הנמצאים בארצנו הקדושה, ועאכו"כ שכמה מהם נמצאים עדיין "מאחורי מסך הברזל" [כפי שנקרא בלשון המדינה, אבל — "אפילו מחיצה של ברזל

(89) לשון התניא רפ"ד. וראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה. (90) ספרי ופרש"י ואתחנן ו. ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ח.

אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים" ⁹¹!

ומאחר שרואים "אנשים חיים" בכמה מדינות, ועאכ"כ בארצנו הקדושה, וכן (באופן המתאים) "מאחורי מסך הברזל" — פירות "חיים", במעשה בפועל, מהצלחת בעל הגאולה אז — הרי זה מאשר ומבטיח הצלחת כאו"א מאתנו בענין החינוך.

וידיעה זו גופא מוסיפה חיות וזריזות בעבודה זו, ובמילא גם בהצלחת הפעולות.

וכפי שרואים בטבע בני אדם, דגם כאשר עושה דבר טוב, שברור אצלו ההכרחיות שבזה — הנה כאשר יודע שבודאי יצליח, עושה זאת ביתר זריזות וחיות ("מיט מער באַגייסטערונג"). וכפי שרואים מעשים בכל יום, והרי "מעשה רב" ⁹².

ובפרט כשרואים בעיני בשר שכבר הצליחו בזה — שאז גם טבע נפשו הבהמית מסייע בזה, ונקל ביותר לבטל את המניעות שמצד יצרו הרע, ולפעול על עצמו להתמסר לעבודה זו "מיטן גאַנצן שטורעם", ובלשון הגמרא ⁹³: "כדבעי לי' למיעבד", שאז מצליחים בזה כמה פעמים ככה.

יח. הוראה זו מחג הגאולה בענין החינוך הוא גם ענין שהזמן גרמא בפשטות — בהמצאנו עתה בסיום שנת הלימודים והתחלת ימי ה"חופש": מסיבות שונות ומשונות הונהג סדר, שבימי הקיץ סוגרים את הישיבות, החדרים והת"ת, ונותנים "חופש" לתלמידים.

הנהגה זו, לא רק שהיא היפך ענין של "פרומקייט", אלא היא פשוט "ווילדקייט" שאין כמוה!

התורה היא חיינו ⁹⁴, ובמילא, לימוד התורה הוא החיות של ילד יהודי. בהנהגה האמורה אומרים לילד: במשך עשרת החדשים של שנת הלימודים הננו נותנים לך חיות; ובסיום זמן זה, הננו "מרחמים" עליך ונותנים לך זמן לנוח — לנוח ממה? מ"התורה היא חיינו"!!!

טוענים שרמנות היא על הילדים, שהתייגעו במשך עשרה חדשים, הלכו יום יום (חמשה או ששה ימים בשבוע) ללמוד תורה ולא הניחום לשחק ולהשתעשע בשעות אלו — צריכים לתת להם מנוחה...

אי אפשר ולא שייך לנוח מ"חיים"! מנוחה מ"חיים" היא ר"ל היפך המנוחה... רחמנא ליצלן מדיבורים כאלו, ועאכ"כ כאשר הדיבור מביא לידי

⁹¹ פסחים פה. ב. וש"נ. וראה רמב"ם הל' נשיאת כפים פט"ו ה"ח. שו"ע אדה"ז אר"ח סקכ"ח סל"ז.
וראה לקו"ש חכ"א ע' 361 הע' ד"ה הינטער דעם. וש"נ. ⁹² שבת כא. א. וש"נ. ⁹³ כתובות סז. רע"א. ⁹⁴ ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 363 הע' 1. וש"נ.

פעולה...

ומה שייך טענה שהילדים "התייגעו" ("אָפּגעמאַטערט") במשך שנת הלימודים — הם לא התייגעו, אדרבה — הם צמחו וחיו במשך חדשים אלו, ובחיות כזו ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁹⁵, ועד שפועל גם על בניו ובני בניו! [כי כל הוספה של "חיים" אצל ילד — גם כאשר הוא חי בלאה"כ, אלא שמחזקים חיותו שיעשה יותר בריא — יש לה פעולה חיובית על כל ימי חייו, ועד שזה ניכר בחיי-משפחה שלו (בבוא הזמן להתחתן ולבנות בית בישראל) וגם בבניו ובבנותיו שיוולדו לו].

וגם במקומות שהילדים לומדים כמה רגעים בבוקר וכמה רגעים בערב (ובמשך כל היום משחקים כו') — הרי זה בבחינת "א געמוטשעטער" לימוד ר"ל; עושים זאת רק בשביל לצאת ידי חובה, ולא זהו ענין של חיים.

מצינו אמנם שגם ע"י לימוד פרק א' שחרית ופרק א' ערבית יוצאים (לא רק ידי חובת מצות ת"ת, אלא) גם ידי חובת "לא ימוש ספר התורה הזה מפין והגית בו יומם ולילה"⁹⁶ — אבל זהו רק למי שאי אפשר לו ללמוד כל היום כולו; משא"כ ילדים, שאין להם טירדות הפרנסה וכדומה — הרי באם יכולים ללמוד עוד שעה (או אפילו עוד חצי שעה) ה"ה מחויבים בזה, וזהו ה"חיים" שלהם!

יט. באמת היו צריכים להרעיש עולמות — היתכן שסוגרים חדר, בית-ספר ות"ת במשך כל ימות הקיץ?!

כיצד יתכן לסגור "בית חיים" — למעליותא, בית של "התורה היא חיינו" — גם ליום אחד בשנה, ומה גם במשך כמה שבועות וחדשים!

טוענים שאין למוסדות די כסף להשאר פתוחים גם בימות הקיץ.

אבל — מה ערך לטענה של "כסף" כאשר המדובר בענין של חיים, ובפרט חיים של ילדים, שהוא בבחינת פירות העושים פירות, זרעם וזרע זרעם עד סוף כל העולם!

אלא מאי, שהמלמדים עייפים... הנה גם אם אמת הדבר, שעייפים הם מה"מלמדות", אין זה טעם להסיח דעתם מהתלמידים, אלא גם במצב כזה צריכים למצוא עצות כיצד יוכלו להשפיע על תלמידיהם.

ע"ד המסופר בגמרא⁹⁷ אודות ר' יוחנן שהי' יושב במקום פלוני כו', כדי לגרום שיוולדו לבנות ישראל "זרעא דשפירי כותי" — והרי ר' יוחנן למד תורה תמיד, יומם ולילה, ומתי הי' לו זמן לישיב כו'? ועכצ"ל שהנהגתו הנ"ל

(95) משלי כב, ו. (96) יהושע א, ח. וראה סנהדרין צט, ב. רמ"א יר"ד רסרמ"ו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ס"ד. (97) ברכות כ, א. ב"מ פד, א.

היתה בזמנים כאלו שהי' עייף מלימודו; ובזה היתה מנוחתו מלימוד התורה — לעשות פעולות כאלו שיוולדו ילדים בישראל שהנהגתם בחיי יום תהי' ע"פ תורה ומצוות! !

כ. הנהגה האמורה נובעת מכך שחושבים שהתורה ניתנה ח"ו לייגע ("מאטערן") את ישראל...

התורה ניתנה כדי שיהי' טוב גם בחיים הגשמיים של יהודי. בודאי שאסור להתנות תנאי ח"ו עם הקב"ה ולתלות קיום התומ"צ בדבר גשמי; אבל לאידיך, הרי הבטיחה תורה, שהיא תורת אמת, "אם בחוקתי תלכו (לימוד התורה) ומצותי תשמרו גו' ונתתי גשמיכם בעתם"⁹⁸, וכל הברכות המנויות בפרשה.

ואם רואים לפעמים שחסר משהו בכני חיי ומזוני רוויחא — אפילו אם חסר רק במדת ה"רוויחא" — אין הסיבה לכך משום שהקדיש זמן יותר מדאי ללימוד התורה; החסרון בא מצד סיבות אחרות, ואדרבה — אם הי' לומד תורה כדבעי הי' זה מבטל את הסיבה המונעת מאתו את ה"רוויחא" בעניניו הגשמיים, ודוקא משום שלא עשה כך והחסיר מלימודו, נשארה הסיבה בתקפה ופעלה פעולתה!

חושך הגלות הוא כפול ומכופל עד כדי כך, שישנם כאלו שהסברה זו לא מתקבלת אצלם...

אבל נצטיינו — "ולפני עור לא תתן מכשול"⁹⁹, דקאי גם על "עור" ברוחניות¹⁰⁰, שחל חיוב על כל אחד ואחד מישראל להסיר את המכשול מלפני העור.

ויתירה מזו: האיסור ד"לפני עור לא תתן מכשול" כולל לא רק האיסור לתת מכשול (אכן וכיו"ב) בדרכו של העור, אלא גם עור שנתן בעצמו מכשול בדרכו שלו (מפני איזו סיבה שונה ומשונה) — חל חיוב על כל אחד מישראל לעשות כל התלוי בו להסיר המכשול.

ואין להאריך בדבר הפשוט, שכן, דבר זה הוא דין וחוק לא רק ע"פ שו"ע של בני דוקא, כי אם גם אצל אומות העולם.

וכפי שנהוג בכל שכונה, עיר ומדינה המתנהגים ע"פ צדק ויושר — כפי שצריכה להיות הנהגת העולם, באופן של "לשבת יצרה"¹⁰¹, שכאשר ישנו אדם הרוצה להזיק לעצמו, וצועק ככרוכיאל שאלו הם חייו הפרטיים ואין רשות לזולתו להתערב בענינים שלו כי זה היפך ה"דמוקרטי" — מגייסים את כל המשטרה ועושים ככל האפשרי ("מ'לייגט איין די גאנצע וועלט"); מדברים

(98) ר"פ בחוקותי. (99) קדושים יט. יד. (100) ראה רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ב הי"ד. (101) ישעי' מה, יח.

עמו, משדלים אותו, ועד שמכריחים אותו — להעבירו ממקום המכשול.
והנהגה זו היא מעשים בכל יום אצל כל אומות העולם החושבים אודות
הנהגה של "לשבת יצרה".

כא. ובנוגע לפועל — הענין שהזמן גרמא:

היות וישנם החושבים שבכוא ימי הקיץ שנקראו בפי העולם "זמן
החופש" — הרי זה זמן של "חופשה" גם מיהדות, ש"משחררים" אותו מלימוד
התורה וקיום המצוות

— רחמנא ליצלן מהאי דעתא! לא זה "חופש", כ"א אדרבה — עי"ז
הוא נעשה "עבד עבדים" ליצר הרע ו"גוי שקייט"! אלא שהעבדות גדולה עד
כדי כך, עד ששמים עבדות לחירות! ... —

על כן יש לעשות ככל האפשרי, שלא זו בלבד שילדי ישראל לא ימעטו
ח"ו מתלמוד תורה בימי החופש, אלא אדרבה: מכיון שמשחררים אותם
מלימודי חול, הרי דוקא בזמן החופש ניתנה האפשרות להוסיף עוד יותר
בלימוד התורה.

— חלק של זמן פנוי הנ"ל אפשר אמנם להרשות לילדים לשחק כו',
בשביל חיזוק בריאות הגוף — כי גם זה הוא ענין של קדושה, שכן, אצל "גוי
קדוש"¹⁰² גם הגוף הוא גוף קדוש,

אבל מ"מ, ודאי הדבר, אשר חלק חשוב של זמן זה יש להקדיש להוספה
בלימוד התורה, ולימוד התורה לאמיתתו, כלומר: לימוד המביא לידי מעשה —
שהילדים יוסיפו גם ב"מעשה" ע"פ תורה, קיום מצוות התורה.

ויום הגאולה די"ב-י"ג תמוז — גאולה ממאסר בשביל חינוכם של "עוללים
ויונקים", שבוה בא לידי ביטוי נצחוננו של בעל הגאולה, והצלחתו באופן של
פירות ופירי-פירות עד סוף כל העולם — הרי הוא יום זכאי להצלחה בתעמולה
זו.

וברור הדבר, דכאשר יעשו תעמולה בזה בדברים היוצאים מן הלב —
יכנסו הדברים אל הלב¹⁰³ ויפעלו פעולתם.

כי המתנהגים באופן שונה, הוא רק מחמת טעות שאין לה אחיזה
במציאות (כנ"ל ס"כ), והוא רק ענין של "חושך"

— וכפי שידועה החקירה¹⁰⁴ בנוגע ל"חושך", דיש דיעות שחושך אינו
"מציאות", כי אם ענין של "העדר" בלבד; וגם לפי השיטה דחושך הוא
"מציאות", מודים הם דאפילו "מעט אור דוחה הרבה חושך"¹⁰⁵ —

¹⁰² יתרו יט, ו. ¹⁰³ ספר הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א. ¹⁰⁴ ראה לקו"ש ח"י ע' 180.
וש"נ. ¹⁰⁵ ראה תניא פי"ב. ובכ"מ.

וכאשר מכניסים מעט אור בביתו של יהודי — איזה יהודי שיהי' ובאיזה מעמד ומצב שהוא נמצא בו — ומעמידים אותו על האמת, ברור הדבר שיפעלו הדברים עליו וירוך לעשות רצון קונו.

ועאכו"כ כשהמדובר אודות ילדים, שאז, כפי שרואים טבעם של הורים, שגם אם בשביל עצמם עושים כל מיני חשבונות אם כדאית הטירחא כדי להשיג הנאה פלונית וכו' — הנה בנוגע לילדיהם (ובפרט — קטנים), "כל אשר לאיש יתן"¹⁰⁶ כדי לגרום להם יותר הנאה, ועאכו"כ — חזוק בחייהם.

כב. ומובן גודל זכות ההשתדלות בענין החינוך — דאף שהפעולות של קטנים מפאת חינוך אין להם התוקף של קיום מצוה, מ"מ, מכיון שהוא חינוך ע"פ תורה, חלה ע"ז הבטחת התורה שיהי' לו קיום נצחי — ("חנוך לנער גו") גם כי יזקין לא יסור ממנה".

וזה נעשה הכנה, באופן של "מדה כנגד מדה"¹⁰⁷, לסיום עבודתינו בזמן הגלות — שהרי עבודה זו היא רק ענין של "חינוך" והכנה לזמן שבו נקיים את כל מצוות התורה "כמצות רצונך"¹⁰⁸, בגאולה האמיתית והשלימה

[כדברי הספרי¹⁰⁹ התמוה שהובא ונתבאר ברמב"ן¹¹⁰ (והובא ג"כ בספרי מוסר וחסידות) שהמצוות שאנו מקיימים בזמן הגלות הם רק "ציונים" למצוות שנקיים כשנחזור לארץ ישראל. ואכ"מ].

ובנוגע לפועל: יש אנשים, שכאשר תובעים מאתם הוספה בפעולה טובה כו', ברצונם לדעת תחילה מה יהי' שכרם! — וטוענים שעדיין לא הגיעו לדרגה כזו ששכר המצוה לא תהי' נוגעת להם, ולכן, לא זו בלבד שרוצים לדעת מהות השכר, אלא שרוצים גם ערכונות שהשכר יגיע אמנם אליהם... ולכן אומרים לו, ששכרו יגיע לו בהענין ד"ושם נעשה לפניך כמצות רצונך"!

כי עי"ז שיוסיף במצות החינוך של ילדי ישראל, ועאכו"כ — ילדים שלו, ה"ז יוסיף ב"ציונים" (וחינוך) שלו, כלומר — במצוות שלו (דזמן הגלות), שזה ממהר עוד יותר, שבקרוב ממש נזכה ל"ושם נעשה לפניך כמצות רצונך" — הן הקרבת הקרבנות והן קיום שאר כל המצוות, בבית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש, שיהי' בית נצחי, מכיון שיבנה ע"י הקב"ה,

[כדאיתא בזהר¹¹¹ דלהיות דביהמ"ק השלישי "בניינא . . דקוב"ה" לכן

¹⁰⁶ ל' הכי' — איוב ב, ד. ¹⁰⁷ ראה סוטה ת, ב ואילך. ¹⁰⁸ נוסח תפלת מוסף דשבת ויר"ט. וראה תר"ח ר"פ ריחי (צה, א, צו, ג-ד). אוה"ת ריחי (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. ¹⁰⁹ עקב יא, יח. הובא בפרש"י שם. ¹¹⁰ אחריית, כה, עקב שם. ¹¹¹ ח"ג רכא, א. וראה גם ח"א כח, א.

יהי' קיים לעולם; וכמובן ג"כ במכש"כ וק"ו מהא דהמשכן הוא נצחי להיותו מעשה ידי משה¹¹², עאכו"כ שכן הוא בביהמ"ק השלישי ד"מקדש אדניי כונו דרך¹¹³].

וע"י עבודתנו ממהרים זה עוד יותר — שב"אחישנה" עצמה יהי' "אחישנה"¹¹⁴, "ארו עם ענני שמיא"¹¹⁵,

ויתירה מזה: מכיון שבית המקדש השלישי "בנוי ומשוכלל" למעלה (כדאיתא ברש"י ותוס'¹¹⁶ ומפורש הוא בזהר¹¹⁷), ולא חסרה כי אם ירידתו למטה ("יגלה ויבוא משמים") — הרי אין צ"ל שהיית זמן כלל, ויכול לרדת ברגע כמימרא —

כן תהי' לנו, שבית המקדש השלישי "יגלה ויבוא משמים" מיד — "מיד הן נגאלין" — "ושם נעשה לפניך כמצות רצונך", ובמהרה בימינו ממש, בעגלא דידן.

* * *

כג. יש מקצוע שלם בפעולותיו ועסקנותו של בעל הגאולה במדינה ההיא שבשעתו לא הי' אפשר לפרסמו, וכך נשאר הדבר בלתי מפורסם — ברשימותיו של בעל הגאולה יש אמנם רמזים — וגם קטעים — אודות פעולות אלו, ולאחרונה ניתנו מקצת הדברים לפרסום מפי אנשים ששמעום ממנו או שהשתתפו בעצמם בעסקנות זו — והוא — מגעו וקשריו עם שרי המלוכה, עוד בחיי אביו, תחת ממשל ה"צאר".

כידוע, הי' ה"צאר" מושל עריץ וקשה, וגזר גזירות שונות על היהודים, וככה התנהגו גם שרי המלוכה שלו. ומכל מקום השתדלו אצלם בכמה דרכים ואופנים שונים שיבטלו את הגזירות (או שמלכתחילה לא יגזרו הגזירה).

והשתדלות זו גופא נעשתה באחד משני האופנים:

אופן אחד — "מלמטה למעלה", כלומר — מתחילה השתדלו אצל השרים הקטנים וביקשום שהם ישתדלו אצל השרים הגדולים מהם, וגבוה על גבוה כו', עד שתגיע הבקשה אל השר (ועל ידו — אל הצאר עצמו) לבטל הגזירה כו'.

אבל לפעמים היתה העסקנות באופן הפוך — "מלמעלה למטה", ובלשון הידוע¹¹⁷: "מלכתחילה אריבער"! — כלומר: מלכתחילה הלכו אל השר

(112) ראה סוטה ט, סע"א. (113) בשלח טו, יז ובפרש"י. (114) ישעי' ס, כב. וראה סנהדרין צח, א. (115) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין שם. (116) סוכה מא, סע"א. וראה לקו"ש ח"י"ח ע' 418 הע' 64. (117) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריו. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.

בעצמו.

כד. הנהגה דומה מצינו אצל אדמו"ר מהר"ש¹¹⁸ (בעל הפתגם "מלכתחילה אריבער") — שהי' נוסע לעיר הבירה "פעטערבורג" (כפי שהיתה נקראת אז) והשתדל להפגש דוקא עם שרי המלוכה בעצמם, ועל ידם לפעול את ביטול הגזירות או למנוע גזירות חדשות.

[וכפי שנתפרסם גם בשעתו — עכ"פ קטעים מעסקנותיו — למרות הזהירות בפרסום ענינים כאלו (לא רק במדינה ההיא, אלא) אפילו מחוץ למדינה].

ועד"ז היתה הנהגת בעל הגאולה, וכפי שידועה השייכות בינו לזקנו אדמו"ר מהר"ש, עד שהי' דומה אליו גם בתואר פניו ומראהו החיצוני¹¹⁹.

וכפי שסיפרתי פעם בארוכה¹²⁰, שבעת היות בעל הגאולה בארץ ישראל בביקורו הידוע נכנס אליו ליחידות אחד מחסידי אדמו"ר מהר"ש, ותיקף בהכנסו לחדר התעלף!

כששאלו אותו לסיבת התעלפותו, ענה: ראיתי בפני הרבי קלסתר פניו של אדמו"ר מהר"ש... את אדמו"ר מהר"ש לא ראה כבר עשיריות בשנים, ובראותו ("ער האָט דערזען") פני אדמו"ר מהר"ש התעלף מיד!

אין המדובר ב"נביא", אלא בחסיד שהכיר זה בקלסתר פניו הגשמיים (אלא שמזה הבין השייכות ברוחניות); ולא היתה זאת התפעלות "עשוי" "ר"ל, שהרי החסיד התעלף מיד בהכנסו לחדר, ללא כל הכנה...

והרי הדמיון בקלסתר פניהם של בעל הגאולה ואדמו"ר מהר"ש מורה על השייכות הפנימית שביניהם. שכן, קלסתר פנים של אדם — איזה שהוא, ובפרט יהודי, ועאכו"כ אצל מי שנולד בקדושה ובטהרה — מורה על הנעשה אתו בפנימיותו ונשמתו.

ומטעם זה השתוו גם בהנהגתם בפועל, באופן של "מלכתחילה אריבער" — שבאם רק היתה אפשרות לכך, השתדלו להגיע דוקא לשר הכי גבוה, "גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם"¹²¹.

כה. הנהגה זו של בעל הגאולה היתה לא רק בימי נשיאותו הוא, תחת שלטון ה"קומניסטים", אלא הותחלה (כנ"ל) עוד בחיי אביו, תחת ממשלת ה"צאר".

ואף שגם אביו השתתף בעניני עסקנות ציבורית — דכן הוא ע"פ שו"ע,

¹¹⁸ ראה ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש ע' 13, 17 ואילך. 64, 67, 76. ¹¹⁹ ראה "התמים" ח"ד ע' פג. ¹²⁰ ראה שיחת ש"פ בלק סכ"ח. וש"נ. ¹²¹ ל"י הכתוב — קהלת ה, ז.

ועד שלכמה דיעות העוסק בצ"צ עדיף ממי שתורתו אומנתו¹²² — מ"מ, מאיזו סיבה שהיא, מסר עניני עסקנות, ככל האפשר, לידי בנו יחידו.

ומבין עניני עסקנות שנמסרו לידי בעל הגאולה עוד בחיי אביו — היתה גם הנהגה האמורה של "מלכתחילה אריבער" — ההשתדלות אצל שרי המלוכה.

שוזהו דבר חידוש ביותר, שכן, המגע ומשא עם שרי המלוכה ה"ה עסקנות השייכת לנשיא ישראל דוקא, ולכאורה, היתה צריכה להעשות על ידו — ומכל מקום, גם עסקנות כזו מסר אביו לידי בעל הגאולה, בנו יחידו.

נו. אחד מסיפורים אלו נדפס זה-עתה¹²³ ותוכנו:

פעם אחת היתה גזירה בעניני חינוך ובעניני רבנות (כלומר: לא בא' מהג' עבירות דיהרג ואל יעבור¹²⁴), וכ"ק אדמו"ר נ"ע שלח את בנו יחידו לעיר הבירה (פעטערבורג) לבטל הגזירה, ועל שאלת בנו עד מתי עליו להשאר שם, ענהו אביו: "עד כדי מסירות נפש"!

בדרך הטבע לא ה' אז מצב של סכנה הדורש מסירת נפש — אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היתה שום הנהגה נגד חוקי המדינה ועאכו"כ בענין של עונש מות, ובהיות "שנים כתיקונם" אין שום סיבה שיצטרך לענין של מס"נ — אולם שמר כ"ק מו"ח אדמו"ר את דברי אביו, בבחינת "מתי יבוא לידי ואקיימנו"¹²⁵.

גזירה זו היתה בידו של שר הפנים, שבאותם הימים ה' השר הכי תקיף בין כל שרי המלוכה, ועד שהוא הנהיג את הצאר כפי רצונו.

— כידוע ומפורסם לא ה' הצאר חכם גדול ביותר, וי"א שלא ה' חכם כלל... ועניני המלוכה התנהלו ע"י שר הפנים —

והוא ה' צורר ישראל, רשע מרושע, בלי שום רגש של אנושיות כלל, כידוע ומפורסם כל הצרות שסבלו היהודים ממנו (פוגרומים וכו').

לכ"ק מו"ח אדמו"ר נודע, שבעיר הבירה גר מורו ומחנכו של שר הפנים, והלך "מלכתחילה אריבער" — ליצור קשר עם איש זה.

וכך עשה — התיידד עמו, עד שגילה לפניו צרתו, וביקש ממנו למצוא דרך שיוכל להגיע אל השר ולהשתדל אצלו לבטל את הגזירה. איש הנ"ל גילה לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שבתור מורו ומדריכו של שר הפנים יש לו אישור קבוע המקנה לנושא רשות כניסה חפשית תמידית למשרד שר הפנים ללא הגבלה, והוא מוכן למסור לכ"ק מו"ח אדמו"ר לעשות בו כטוב בעיניו, אולם הוסיף באזהרה אודות גודל הסכנה הכרוכה עם מסירת רשיון זה ליד כ"ק מו"ח

¹²² ראה לקו"ש חכ"א ע' 245 הע' 14. וש"נ. ¹²³ ב"כפר חב"ד" פ' חוקת תשמ"ה. ¹²⁴ סנהדרין ע"ד. א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ב. טושו"ע יו"ד ר"ס קנ"ו. ¹²⁵ ברכות סא, ב.

אדמו"ר

— אז כבר הבין כ"ק מו"ח אדמו"ר כוונת אביו באמרו שישאר בעיר "עד כדי מסירת נפש" ... אין צורך להסביר גודל הסכנה בהליכת יהודי עטור בזקן ופיאות, לבוש בסירטוק, ומדבר רוסית עם "אקסנט" ... לתוך בנייני שר הפנים ומשרדיו!

לקח כ"ק מו"ח אדמו"ר את הרשיון והלך לבנין ההוא. בכואו לשם ניגש לשוער שומר הפתח והראה לו את רשיון הכניסה. השוער הביט עליו בתמהון, בידעו, שאסור ליהודי לשהות בעיר הכירה פעטערבורג, ומה גם להכנס בבנין זה, שגם לגוי — ואף לשרי המלוכה — לא הורשתה הכניסה ללא רשיון מיוחד!

אמנם בראותו הרשיון המיוחד הוכרח להתיר לו הכניסה, ללא טענה ומענה.

כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס אל הבנין, והתחיל לחפש משרדו של שר הפנים. אמנם תעה בפרוזדור כו' עד שהוכרח לשאול אצל אחד הגויים היכן נמצא חדרו של שר הפנים (שזה עצמו הרי היא סכנה שאין כמותה!).

פתאום יצא השר מחדרו. כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס תיכף לתוך חדרו, חיפש ומצא הניירות השייכות לגזירה ההיא, החתים אותם בחותמת השר "לא מאשר"! והניח בין המסמכים וניירות בלתי מאושרים... עזב את חדר השר, והצליח לצאת מהבנין בשלום, וחזר לביתו...

כו. הנהגה כזו אין לה מקום בשכל והבנה והסברה, ויתירה מזו: תוקף כזה — לעמוד נגד גזירות המלכות, ובפרט מלכות שהיא "מושללת בכיפה" — לא שייכת סתם לאיזשהו אדם, שכן, הן ע"פ מדרש והן ע"פ קבלה, הן ע"פ מוסר והן ע"פ שכל — ענין כזה שייך אך ורק למי שהוא בגדר של מלכות!

ומכל מקום לא עשה זאת כ"ק אדמו"ר נ"ע בעצמו, כ"א מסרו לידי בנו יחידו, כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ונשאלת השאלה: כלל הוא בענין הנשיאות — "דבר (נשיא) אחד לדור ולא שני דברים לדור"¹²⁶.

וכדאיאת בגמרא¹²⁷ דרבנו הקדוש לא הי' יכול להקריב קרבן נשיא כי "צרתך בבבל" (ולכן נשיאותו לא הויה נשיאות מעליא). ועאכו"כ כשהמדובר לא בריחוק מקום ("צרתך בבבל"), אלא בעיר אחת, ויתירה מזה — בבית אחד! ואינו מובן, איפוא: כיצד יתכן למסור עניני עסקנות, השייכים לנשיא ישראל, לידי בנו — שעם היותו בנו יחידו [ומלך בן מלך שאין עליו מחלוקת

¹²⁶ סנהדרין ח, א. הובא בפרש"י עה"ת וילך לא, ז. ¹²⁷ הוריות יא, רע"ב.

אין צריך משיחה¹²⁸, ועאכו"כ כשהמדובר בכן יחיד שאין כל אפשרות למחלוקת] — מ"מ, כאשר אביו בחיים חיותו בעלמא דין, הרי הוא הנשיא, ו"דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור"!!

כח. ויובן זה בהקדים ענין דוגמתו שמצינו במלכות דוד ושלמה בנו: מסופר בתנ"ך אודות שבועת דוד "כי שלמה בנך ימלוך אחרי"¹²⁹, וששלח שלוחים למשוח את שלמה (בעודו בחיים) "ואמרתם יחי המלך שלמה"¹³⁰, וכן נעשה בפועל, שהמליכו את שלמה בפועל בחיי דוד אביו. ולכאורה, זהו דבר תמוה ביותר — כיצד יתכן להמליך שלמה בחיי אביו? ע"פ תורה אין מציאות כזו של שני מלכים משתמשים בכתר אחד! מציאות של שני מלכים תתכן רק בשתי מלוכות — כגון מלכי ישראל (עשרת השבטים) ומלכי בית דוד (על שני השבטים), שכל מלוכה נפרדת לעצמה — הן במקום, והן בגדר המלוכה, שכן, הענין ד"עיקר המלוכה" הי' רק אצל מלכי בית דוד¹³¹, ולא אצל מלכי ישראל [כמבואר בנגלה דתורה, ובפרט ע"פ המבואר בספרי קבלה שדוד הוא עיקר (וכללות) ספירת המלוכה¹³²]. ומכיון שכן — היתכן שדוד ושלמה ימלכו שניהם בבת אחת, ובבית אחד?!

התמי' גדולה יותר בהתחשב עם גילו של שלמה המלך בזמן ההוא — ילד בן שנים עשרה שנה, לפני בר מצוה! ולא זו בלבד שדוד צוה להמליכו, אלא עוד זאת, שצוה להכריז על כך בגלוי — "יחי המלך שלמה"! [אמנם הכרזה זו נעשתה כדי לסלק מחלוקתו של אדוני' — אבל, פשוט, שלא הי' אפשר לסלק ע"י פעולה שאין לה תוקף בדיני התורה].

כט. אך הענין מתורץ ע"פ דברי הכתוב עצמו, שלאחרי שנשבע דוד "כי שלמה בנך ימלוך אחרי... כן אעשה היום הזה"¹³³ נאמר: "ותקד גו' ותאמר יחי אדוני המלך דוד לעולם"¹³⁴.

ולכאורה, לאחרי שהבטיח דוד שימליך את שלמה עוד ביום הזה, מה מקום להכריז "יחי... המלך דוד לעולם"!!

אלא שזה גופא משמיענו הכתוב — דזה שהומלך שלמה בחיי דוד, אין הפירוש בזה, שכבר יירש המלוכה מדוד ונעשה מלך בפ"ע (שזה בלתי אפשרי בחיי דוד, כנ"ל), כי אם, שזה שייך עדיין למלכותו של דוד, כלומר — מלכותו

¹²⁸ רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"א. הל' מלכים ספ"א. ¹²⁹ מ"א א. יג. כט. ¹³⁰ שם, לד. ¹³¹ רמב"ם הל' מלכים שם ה"ח. ¹³² ראה סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב. ¹³³ שם, כט. ¹³⁴ שם, לא.

של שלמה בחיי דוד היתה חלק בלתי נפרד ממלכותו של דוד.

ביאור הדברים:

כבר הוזכר כמה פעמים אודות ביאור הרגצ'ובי¹³⁵ בענין הירושה, דזה שנכסי המוריש עוברים לידי היורש אינו כמו שעוברים ליד לוקח שהוא איש זר נפרד מהמוריש, כי אם שהיורש הוא הוא עצם המוריש — "תחת אבותיך יהיו בניך"¹³⁶.

ומזה מובן גם בנוגע לענין המלוכה — "שהמלכות ירושה"¹³⁷ — דבן מלך הראוי לירש המלכות, כבר יש בו כח וענין המלוכה עוד טרם שנעשה מלך בפועל — להיותו עצם אחד עם אביו המלך.

אמנם בחיי אביו המלך — דאין מלך אלא אחד — הנה כח המלוכה של הבן: (א) הרי הוא (מצד עצמו) בבחינת העלם עצמי שלמעלה מגדר גילוי ואינו שייך לפועל כלל. (ב) כח זה מתייחס עדיין למציאות האב. וכמו יורש, שלא נעשה מציאות בפ"ע (בענין הירושה) רק לאחר מיתת אביו, אבל בחיי המוריש הרי ענין זה, מה שהוא עצם אחד עם אביו, הוא דבר בלתי נפרד ממציאותו של האב (כי "עצם האב" הוא מציאות אחת שלא ניתנה להחלק).

ל. עפ"ז יבואר כיצד יתכן להמליך את שלמה בחיי דוד המלך, ובהקדים: אחד מכחותיו של מלך ונשיא ישראל הוא, שיכול למסור כח המלכות שלו ביד שני, ע"ד "עבד מלך" — מלך⁵⁹. וכפשוט, אין זו סתירה לכלל שא"פ להיות שני מלכים בבית אחת, שכן, לא הוכתר העבד כמלך... המלך הוא רק אחד, ואדרבה: כל כחו ותוקפו של העבד אינו אלא הכח של המלך.

ואם נכון הדבר בנוגע לאיש זר, הרי כש"כ וק"ו דכן הוא בשייכות לבנו הראוי ליורשו (שמצד עצם מציאותו שייך הוא לענין המלוכה) — שבכחו של המלך לגלות אצל בנו כחו הנעלם בענין המלוכה.

ומ"מ אין זו סתירה למלכותו של האב — כי אין הפירוש בזה שמוריש המלוכה לבנו, אלא זהו מה שהוא מולך על ידי בנו. וכנ"ל, שכל עוד שאביו המלך בחיים, הנה כח מלוכה זה של הבן הוא חלק בלתי נפרד ממציאותו של אביו המלך.

ועד"ז הי' ענין מלכותו של שלמה בחיי דוד:

כח המלוכה של שלמה בחיי דוד אביו הי' (מצד עצמו) בתכלית ההעלם שאינו שייך לפועל כלל. ובפרט גבי שלמה, אשר (א) היו לו כמה אחים שגם הם היו ראויים למלוך, (ב) יתירה מזו — אדוני' חלק עליו בגלוי.

¹³⁵ צפ"נ שו"ת דווינסק ח"א סק"ח. מילואים יג, א. מהדר"ת יט, א. וש"נ. ¹³⁶ תהלים מה, יז. ¹³⁷ ב"ב קנט, רע"א. ¹³⁸ רמב"ם הל' כלי המקדש שם. הל' מלכים שם ה"ז.

ומה שדוד המליכו בחייו, לא הי' זה בתור מלך בפ"ע — שנאמר שכבר ירש המלוכה מאת דוד אביו — כי אם רק שגילה אצלו כח עצמי זה של מלוכה שהי' נמצא אצלו; אמנם תוקפו של שלמה אז, אינו תוקף העצמי שלו, כ"א הוא הוא תוקף מלכותו של דוד אביו.

לא. דוגמא לדבר — ענין השליחות, ד"שלוחו של אדם כמותו"¹³⁸ — שבו שתי קצוות:

מחד גיסא, עם היות השליח עומד במקום המשלח וה"ה "כמותו" דהמשלח, ויתירה מזו — "כמותו ממש" (כהלשון שהובא בכמה פוסקים¹³⁹) — מכל מקום, לא נתבטלה עי"ז מציאותו של המשלח (בענין השליחות), והא ראי' — בכחו של המשלח לבטל את השליחות בכל עת שירצה.

אבל לאידך, כל זמן שלא ביטל השליחות — הרי כחו של המשלח נמצא אצל השליח. ועד שבנוגע לענין של קידושין וגירושין, בכחו של השליח לקדש אשה עבור המשלח (וכן — לגרש אשתו של המשלח).

ויתירה מזו: כדי להעשות שליח דרוש שיהי' בר דעת, כי קטן לאו בר שליחות הוא. וגם ענינים אלו שאפשר לעשותם ע"י קטן כשגדול עומד על גביו — אין זה מטעם שליחות; כי הגדר של שליחות הוא — מה שהמשלח מוסר את כחו לאיש בר דעת בפני עצמו.

נמצינו למדים, דבענין השליחות יש כאילו סתירה מיני' ובי': ישנה מציאותו של השליח בתור איש בר דעת בפני עצמו, שאליו נמסר כחו ותוקפו של המשלח להיות עומד במקומו; ולאידך — המשלח נשאר בתוקפו הוא (בענין השליחות)!

כיצד ניתן להבין איפוא הפשט ב"שלוחו של אדם כמותו"?

אך הענין פשוט — דזה גופא הוא חידוש התורה בענין השליחות, שתוקפו של המשלח מתבטא בזה שאפשר למנות איש שני כשלוחו שיהי' "כמותו ממש", באופן, שכל כחו ותוקפו של השליח (מה שעושה כאיש בר דעת בפני עצמו) אינו אלא תוקפו של המשלח, "כמותו ממש". כלומר: אין כאן שני אנשים — שליח ומשלח — כי אם רק מציאות אחת (דהמשלח), כי השליח הוא "כמותו ממש" דהמשלח.

[ואין זה שייך לחילוקי הדרגות בענין השליחות שדובר עליהם כמה פעמים¹⁴⁰ — אם השליח מוסר רק ה"מעשה" שלו להמשלח, או גם כח המעשה שלו, או — כל מציאותו (עד שהוא כמו המשלח עצמו) — כי בכל אופן, בנוגע

¹³⁸ ברכות לר, ב — במשנה. וש"נ. ¹³⁹ שו"ת הריב"ש סרכ"ח. ועוד. ¹⁴⁰ לקו"ש ש"כ ע' 303. וש"נ.

לענין השליחות אפשרית רק מציאותו של אדם אחד (— המשלח).

והוכחה ברורה לכך — שליח האיש לקדש לו אשה: דבר ברור שלא תצויר אלא מציאותו של "מקדש" אחד — שכן אי אפשר לאשה שתתקדש לשני אנשים — ובענינו, הרי הוא המשלח (שאליו מתקדשת האשה); ולאידך, הרי מעשה הקידושין נעשה ע"י השליח דוקא (שהרי כסף הקידושין מגיע לידי האשה רק ע"י "יד השליח") — ועכ"ל שזהו מפני שאין כאן שני אנשים נפרדים, מציאותו של המשלח ומציאותו של השליח, כי אם רק מציאות אחת דהמשלח, כי מעשה השליח בזה אינו אלא מעשה המשלח].

לב. וזהו גם הביאור בסיפור הנ"ל — שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מסר לבנו (בעל הגאולה) עניני עסקנות כאלו שדרשו תוקפו של נשיא ישראל: עם היות שבעת עסקו בענינים אלו התנהג בתוקף ומסירת נפש של נשיא ישראל [כבסיפור הנ"ל] — בקבלת רשיון הכניסה לשר הפנים ממורו ומדריכו, כניסתו לחדרו, החתמת הניירות והחלפת מקומן וכו' — הרי דבר ברור הוא, שבזמן זה, שהי' עשירות בשנים לפני הסתלקותו של אביו, עדיין לא הותחלה נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר (למרות היותו בן יחיד לאביו)

— והגע עצמן: אם היו אומרים לבעל הגאולה בחיי אביו שהוא איזו מציאות לעצמו — הלא בשמעו זאת הי' מזדעזע ("ער וואלט זיך אַ טרייסל געטאָן") מבלי להבין הדברים... שכן, בחיי אביו מציאותו לא תפסה מקום אצלו כלל! —

אלא שכל זה הי' רק חלק מנשיאותו של אביו, שלהיותו נשיא הדור (ברוגמת מלך ישראל) — ו"הנשיא הוא הכל" (ועאכ"כ של בנו יחידו) — עשהו "שלוcho של אדם כמותו ממש" בענין זה, כך, שבשליחות זו נעשה בעל הגאולה "נשיא כמותו", ו"כמותו ממש"!

ובמילא אין בזה שום סתירה לכלל ד"דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור" — כי בעת עשייתו מעשה זה יש אמנם רק "דבר אחד" עושה המעשה, שכן, מעשהו של בעל הגאולה לא הי' אלא מעשהו של אביו הנשיא.

לג. וכזה יובן עוד ענין בסיפור האמור — מה שאביו שלחו עד כדי מסירת נפש, ולכאורה: אדם יכול להדר בעצמו ולמסור נפשו על עניני תומ"צ — אבל כיצד יתכן להטיל שליחות על הזולת בענין הקשור עם מסירת נפש (היפך הציור ד"ונשמרתם מאד לנפשותיכם" ¹⁴¹)?

אפשר להטיל שליחות על הזולת בענין שמחוייבים בו ע"פ תורה — אם בענין של לימוד התורה וקיום מצוותי'; או אם המדובר בא' מהג' ענינים שבהם

(141) ואתחנן ד, טו. וראה ברכות לב, סע"ב, ובחדא"ג מהרש"א שם.

נצטוינו ע"פ תורה "יהרג ואל יעבור"¹²⁴ — גם בענין של מסירת נפש.
 אבל במאורע הנ"ל, שהמדובר, לא הי' בגזירה בא' מג' העבירות כו' —
 מה מקום לשלוח איש זולתו להתעסק בזה עד כדי מסירת נפש?
 וכמו כן היתה הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר במדינה ההיא, ששלח שלוחים
 בכל מרחבי המדינה לייסד חדרים, לבנות מקוואות, ולסדר כשרות וכו' —
 שאינם מהג' עבירות ש"יהרג ואל יעבור";
 ולא זו בלבד ששלח שלוחים למקום סכנה לבצע ענינים אלו, אלא עוד
 זאת: גם במקרים שהשלוחים נתפסו ר"ל בשליחותם ונהרגו על קידוש השם —
 הנה למחרתו נשלחו עוד שלוחים למקום ההוא...
 אלא הענין בזה הוא — שלא נשלח כאן איש זולתו ("א צווייטער") —
 כ"א זהו "הוא בעצמו", "שלוחו של אדם כמותו ממש"...!

לד. הוזכר לעיל (ס"ט) תורת הבעש"ט אשר מכל דבר שאדם רואה או
 שומע צריך ללמוד ממנו הוראה בהנהגתו הוא.

ומזה מובן גם בנוגע להמסופר לעיל אודות הנהגת בעל הגאולה בקשר
 לשרי אוה"ע — שעם היות המדובר בבנו יחידו של נשיא בישראל, ובענין
 שעשה מתוך מסירות נפש במובן הפשוט (שהעמיד עצמו בסכנה כפשוטה,
 מסירת חייו (נפשו) בפשטות), שלכאורה יש מקום לומר שאין הנהגה זו שייכת
 לאנשים כערכנו — הרי מזה גופא שהנהגה זו נתפרסמה והגיעה אלינו, בהכרח
 לומר, שיש מזה לימוד בהנהגתו אנו.

והוא — גודל ההכרח להשפיע גם על אומות העולם שמסכיב: על יהודי
 לדעת שתכלית בריאתם של בני ישראל היא — להאיר את העולם. ולא רק
 "עולמו" הפרטי, בהמצאו בין יהודים אחרים בביהכ"ס וביהמ"ד, כ"א (בלשון
 הכתוב¹⁴²) — "נתתיך לאור גוים", כל גוי הארץ.

ומכיון שהקב"ה, מלכו של עולם, הטיל עליו שליחות זו — הרי "שלוחו
 של אדם העליון כמותו", ויתירה מזו — "כמותו ממש",

[כמבואר בארוכה בלקו"ת¹⁴³ ע"פ דברי הזהר¹⁴⁴ — אבל אין צורך בזה
 לרמזים וסודות, שכן, כלל זה הרי הוא הלכה פשוטה, ובמילא — כן היא
 המציאות בפשטות],

ולפיכך דבר ברור הוא, שיש לו כל הכחות הדרושים למילוי תפקידו זה.
 ובפרט שהיחס של בני"ה להקב"ה הוא — "אם כבנים אם כעבדים",
 שמצד עצם מציאותם הרי הם קשורים עם הקב"ה.

(142) ישע"י מט, ו. (143) ויקרא א, ג. (144) ח"ג צד, א.

דלא מיבעי כשהם בדרגא של "בנים", שאז בודאי נמצאים בהם כחותיו של האב, וכדברי חכמים במשנתם¹⁴⁵ — "האב זוכה לבן כו", שהפירוש הפשוט בזה הוא — שענינים אלו (כמו החכמה) יורש הבן "מתחילת יצירתו", היינו בחיי אביו (וכפי שנראה בחוש שכן היא המציאות בטבע העולם, גם אצל אינו-יהודי...):

אלא אפילו מצד הדרגא ד"אם כעבדים" — הרי (גם) "עבד מלך — מלך", כנ"ל.

לה. זוהי ההוראה בנוגע לפועל:

המעמד ומצב במדינה זו הוא — שלבני ישראל יש קשרים והיכרות עם אינם-יהודים, והקב"ה הצליחם והם תופסים מקום בעיני העמים ומתחשבים עמהם.

ישנם אמנם כאלו ששוכחים על העיקר. הם חושבים שהמטרה בכל זה היא — כדי שיוכלו לקבל מעט כבוד (או כבוד הרבה...), או שיהי' להם עסק טוב ויוכלו להרויח יותר דולרים...

— גם זה אמת "און זאָל אים זיין צו געזונט"... אבל ח"ו לחשוב שזוהי כל מטרת הקב"ה בזה שהצליח אותו להיות בעל השפעה בין העמים, בכדי שייעשה "מקבל" מאינו-יהודי!

וכמדובר כמה פעמים שהקב"ה ברא העולם באופן כזה שלא תתכן מציאות כזו שאחד יהי' רק "משפיע", והשני — רק "מקבל". וכמרו"ל¹⁴⁶ "יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני — העני עושה עם בעה"ב". כלומר: עם היות שע"פ תורה הרי זה ה"בעה"ב" (עשיר המשפיע) והלה — ה"עני" (מקבל), הטביע הקב"ה כך, שהבעה"ב מקבל מהעני יותר ממה שהוא עושה עם העני.

[ומשום כך, אין מקום לרגש של נפילת רוח אצל העני מחמת זה שהוא צריך לקבל מעשירותו (הגשמית או הרוחנית) של בעה"ב, שכן, העשיר מקבל ממנו עוד יותר ממה שהשפיע לו!]

וכן בעניננו: אף שיתכן שמקבל הוא תועלת אמיתית מהאינו-יהודי, אין להסתפק בכך, להשאר רק "מקבל", אלא צריכים לנצל ההיכרות הלזו להשפיע על האינו-יהודי.

על יהודי לזכור, שכל דבר ודבר שבבריאה נברא "בשביל התורה שנקראת ראשית"¹³. וכן בעניננו: הטעם האמיתי שיש לו השפעה על אינו-יהודי הוא — כדי לפעול אצלו ענין של תורה, והיינו: להשפיע עליו לקיים שבע

(145) עדיות פ"ב מ"ט. (146) ויק"ר פל"ד ח. רות רבה פ"ה ט. יל"ש בהר רמז תרסה. ועוד.

מצוות בני נח. וכפסק הרמב"ם¹⁴⁷ שנצטונו "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטו בני נח".

מאחר שבן-נח זה לא יודע כלום אודות ז' מצוות שלו (או שחסרה לו ידיעת איזה פרט מהם) — הטיל הקב"ה עליו שליחות זו להודיעו אודותם. ולתכלית זו סיבב הקב"ה שיפגש אתו, יצור עמו קשר בעסקים גשמיים וכו'; שכל זה הוא רק ההכנה לעיקר המטרה, שהיא — להשפיע עליו לקיים ז' מצוות ב"נ.

והחשוב רק אודות הישגיו הגשמיים (על ידי האינדיהודי) — משל למה הדבר דומה? להעושה הכנות לשמחת נישואין של בנו, ומטריח א"ע בגופו ובממונו שכל צרכי החתונה יהיו מוכנים (ביחד עם "רב" בשביל סידור קידושין), ובהגיע זמן החתונה... הולך לישון!

כמה משונה ברי' זו, הטורח א"ע בכל ההכנות, ושוכח על העיקר! וכן בעניננו: עיקר השליחות של בן אדם — אפילו של אינדיהודי — הוא לא עניניו הגשמיים, ממון או כבוד (אפילו לא כבוד אמיתי, עאכ"כ כבוד המדומה...), כ"א עניניו הרוחניים השייכים לנשמתו. ועאכ"כ בנוגע ליהודי, שעיקר שליחותו ה"ה — עניני יהדות ("אידישקייט"), שאחד מחלקיו הוא (כנ"ל) — "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטו בני נח".

ובכן: מהי המטרה בזה "וואס דו לאָזט זיך קאָסטן געלט" בכדי לקבל "כבוד" מאינדיהודי פלוני?...

— לאמיתתו של דבר, הרי "כבוד" הוא דבר מסוכן, כדאיתא במשנה¹⁴⁸ "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", ואעפ"כ מעמיד הנך עצמך בסכנה כדי למלאות תאוותך ולקבל כבוד... —

נשמתך אמנם יודעת היטב הסיבה האמיתית לכך — והיא: היות שאין דרך אחרת לפעול על אינדיהודי לקיים מצוות שלו רק עי"ז שיתעלה היהודי בעיניו כו', לכן "הותר" הדבר ליהודי, להכניס את עצמו ("אַריינקריכן") בסכנה של "תאוה וכבוד", באם רק יתאפשר עי"ז הביצוע של עיקר שליחותו הנ"ל!

לו. יש פחדנים החושבים, שהדרך לישא חן בעיניו של גוי הוא עי"ז ההתבטלות אליו — להתנהג כמוהו ולהעשות "תלמידו" של הגוי, ללמוד מגוישקייט שלו, עד שנעשה עבדו של הגוי — וחשוב שע"ז יוכל... להשפיע עליו!

זהו לא רק היפך ההלכה והיפך התורה לכל חלקי (פשוט רמו דרוש סוד), כ"א גם היפך השכל — גם דשכל האנושי של נפש הבהמית, ואפילו היפך שכלו

(147) ה' מלכים פ"ח ה"י. (148) אבות פ"ד מ"א.

של האינז'יהודי!...

כשיבוא יהודי בעל השפעה לפני אינז'יהודי ובהכנעה ובכיטול, יסיר כובעו לכבודו, וישתחוה לפניו ויכריז: תשמע אדוני! היות והנך גדול ממני ויותר מכובד ממני, אשר על כן, נא לעשות לי טובה פלונית...

גם שכלו של אינז'יהודי לא יוכל לקבל זאת... לא זו הדרך להשפיע על גוי, ואדרבה — עי"ז מתחזקת עמדתו לסרב ליהודי!

— כפשוטו, שאין כוונת הדברים שיש לדבר עמו כמו "מושל" — נצטוינו ע"פ תורה "אל תתגרה בגוים"¹⁴⁹, ויש להזהר שהאינז'יהודי לא ירגיש עצמו נפגע באיזה אופן שהוא, ועאכו"כ שאין להרגיז אותו;

אלא הדיבור עמו צ"ל ע"ד סגנון הרמב"ם — שבעת נתינת התורה לישראל (במ"ת) נצטוינו גם להפיץ צדק ויושר בעולם, "נתתיך לאור גוים", ועל כן הוא משתמש בהיכרות הלזו שיש לו עמו — ובפרט שכבר נעשו ידידים: משתתפים במסחר, או כותבים מכתבי תהלה זל"ז וכו' — לבאר לו אודות ד' מצוות שלו.

וכנראה בחוש, שבדרך זו, לא זו בלבד שאין לגוי שום טענות, תחושה לא טובה ("פאריבל"), אלא עוד זאת, שוודאי מצליחים.

לז. זהו גם המענה לאלו הטוענים ברעש גדול: היתכן שהתחילו לפתע לדבר אודות שבע מצוות בני נח?

אמת נכון הדבר שכן נפסקה הלכה ברורה ברמב"ם, שנצטוינו "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו ב"נ" — אבל באם כוונת הרמב"ם פשוטו כמשמעו — מדוע לא קיימו בני ציווי זה בדורות שלפנ"ז?!

ובכן, יש להביא משל ודוגמא לטענה זו:

לדעת הרבה גדולי הראשונים כל שאין ששים ריבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים (מה"ת), ועפ"י דבריהם כתבו הפוסקים (והובא בשו"ע אדה"ז¹⁵⁰) דקיי"ל "שאיין לנו עכשיו ר"ה גמורה".

יבוא מיהו בזמננו, בעיר שבודאי יש בה "ששים ריבוא עוברים בו כל יום", ויטעון: מאחר שנפסקה בשו"ע "שאיין לנו עכשיו ר"ה גמורה", ה"ז סימן, ששוב לא אפשרית מציאות של עיר שהיא ר"ה גמורה!

אין נפק"מ אצלו שהוא בעצמו מנה מספר העוברים בעיר — או שנמנו ע"י המשטרה שבעירו — ונמצאו יותר מששים רבוא; הוא בשלו, שא"פ לפסוק נגד דין מפורש בשו"ע...

(149) ראה פסחים ק"ג, א. (150) או"ח סש"מ ס"א. וש"נ.

מובן מעצמו הגיחוך בטענה כזו. האם דין זה בשו"ע הוא חוקה? ! השו"ע מדבר אודות המציאות בזמן השו"ע, שאז לא היתה מציאות כזו שיהיו ששים רבוא עוברים בכל יום ולפיכך נפסקה ההלכה ש"אין לנו עכשיו ר"ה גמורה"; אבל כאשר נשתנה המצב — מאיזו סיבה שהיא — ויש עיירות שעוברים בהן ששים רבוא בכל יום, יש להן דין רשות הרבים גמורה מן התורה בלי שום פקפוק בדבר!

וכן בעניננו: מה מקום להביא ראי' (בענין שבע מצוות ב"נ) מדורות הקודמים — כאשר פני הדברים נשתנו לגמרי¹⁵¹:

בדורות הקודמים, השתדלות כזו אצל אינם-יהודים לקיים ד' מצוות ב"נ, היתה קשורה עם סכנת נפשות בפועל — ולא רק ספק סכנה, אלא סכנה ודאית. וכידוע מדברי ימי ישראל כימי הביניים, שאפילו אם רק נחשד יהודי בהנהגה כזו, נענש בעונש של היפך החיים ר"ל. וגם בדורות שלאח"ז שלא היתה סכנה ברורה, מ"מ עדיין לא יצאו מידי ספק סכנה, ועכ"פ ספק ספיקא.

משא"כ בימינו אלו, לא זו בלבד שאין בהנהגה כזו שום סכנה ח"ו, אלא עוד זאת — שנשיא מדינה זו הכריז בעצמו (ויותר מג' פעמים) אודות ההכרח לקיים שבע מצוות בני נח!

לח. ובכן, בהנוגע לפועל:

אין כל ספק שיש להשתמש במעמד החזק של בני ישראל במדינה זו, שהצליחו לתפוס מקום חשוב בעיני העמים

— בעובדה זו אין כל ספק, שכן ביכלתו ל"משש בידים" התאוו והכבוד והממון שנשפעו לו ע"י אינם-יהודים, ומונה כספו באצבעותיו... — כדי לבצע עיקר שליחותו בין העמים — "נתתיך לאור גוים", להאיר את האינדיה, שלוח דרושים שני העינים:

אי-אפשר להאיר את הזולת כי אם על ידי ענין של "אור", ובעניננו — ענין של "תורה אור"¹⁵², והיינו לפעול עליו לקיים המצוות שהוא מחוייב בהם (שלאמיתתו של דבר אין זה רק ענין של "חיוב" — אלא זכות):

אבל לאידך, צריכים להשפיע ה"אור" באופן שיגיע אמנם אליו בדרךגתו הוא (שבלאה"כ לא נתקיים הציווי "נתתיך לאור גוים", שכן, האינדיה נשאר בחושך) — ע"י שמלביש דיבוריו ב"לבוש" וסגנון כזה, המתקבל אצל אינדיה, ופועל עליו במעשה בפועל.

והובטחנו — "יגעת ומצאת תאמין"¹⁵³, ולא זו בלבד שבודאי יצליח

(151) ראה בכ"ז — לקו"ש יתרו תשד"מ ס"ט. (152) משלי ו, כג. (153) מגילה ו, רע"ב.

דבר, כ"א עוד זאת, שהאינו-יהודי יודה לו על כך שהעמידו על האמת.

לט. ולהוסיף ולהעיר — שלפי מצב הדברים במדינה זו, החיוב להתעסק בזה חל על כל אחד ואחד — ובשתי הקצוות:

יש כאלו החושבים שהם בעלי השפעה גדולה ביותר, ואין לנצל כחם הגדול בשביל איזה ענין של מה בכך, כ"א אך ורק על דברים העומדים ברומם של עולם, כמו — להגיד עצה ודיעה איך אפשר לתקן מצב העולם, למנוע "מלחמה אטומית" וכיו"ב...

— אין הכי נמי, שזהו דבר חשוב ביותר, אבל בשטחים אלו אין בכחו לפעול מאומה! ביכלתו לשאת "נאום", ולהיותו בעל השפעה ישתדל שיודפס נאומו בעתונות — אבל בנוגע למעשה, נאומו לא מעלה ולא מוריד!

ההחלטה בענינים אלו היא אך ורק בידי היושבים בוואשינגטון, בפענטגאן כו' — ולו מרשים לשאת נאום שבו יביע דעתו ככל העולה על רוחו, ואין מונעים ממנו גם הנאה זו שיודפס נאומו בעתונות, ודוקא בשם אומרו, ובהוספה שכל הנאספים מחאו כף ("געפאָטשט בראַוואָ")...; אבל הכל יודעים (וגם הוא בעצמו) שבנוגע לפועל, כל דבריו — לא מעלים ולא מורידים!

מה שאמנם יש בכחו לפעול, גם ללא רעש כו', הוא — הפצת קיום ז' מצוות ב"נ אצל כל מכירי האינו-יהודים; ובאם רצונו דוקא ברעש ו"טומל" — ישתדל אצלם מתוך רעש ו"טומל", "אבי די זאָן זאָל זיך אָפּטאָן"!

לאידך ישנם כאלו הלובשים איצטלא של עניויות ו"הצנע לכת", לאמר: מי אני ומה אני לדבר עם אינו-יהודי אודות ענין הנאמר ברמב"ם?...

רגש כזה נובע מפחד שוא מהאינו-יהודי, בבחינת "ונהי בעינינו כחגבים"¹⁵⁴. וכידוע הפירוש בזה בספרי מוסר, שהסיבה לכך שבעיני העמים נחשבו המרגלים "כחגבים", היא העובדה שכך היו בעיני עצמם — "ונהי בעינינו כחגבים (ובמילא) וכן היינו בעיניהם"!

לפי האמת אינו "חגב" כלל, שכן, כשמדובר אודות דברים אחרים הרי הוא עוסק בהם עם האינו-יהודי בתוקף ורעש הכי גדול, ומי שאינו מציית אליו הנה "אחת דתו"...

ורק כשבא למלאות שליחותו של הקב"ה "נתתיך לאור גוים" — פתאום נעשה "חגב"... הנהו הצנע לכת, עניו, ונפשו כעפר לכל תהי', אין לו כח וכו' וכו', אשר ע"כ אין ספק אצלו שהדברים לא מכוונים אליו...

— זיי ניט מיט-אַמאָל אַ "חגב"! הדברים מכוונים בפירוש אליך — כי

(154) שלח יד, לג.

באם באמת לא הי' זה בכחך, לא היית נפגש עם האינדיהודי!
להשתדלות זו לא דרוש "נשיא הדור" דוקא, ואפילו לא "נשיא ארגון"
— כל אחד ואחד, יהי' מי שיהי', יכול לפעול בכיוון זה;
ועוד זאת — שכל אחד ואחד מחוייב בזה. כי כך הוא מצב המדינה,
שלכל יהודי יש היכרות עם אינס-יהודים (אם מצד פרנסתו או עסקנותו וכיו"ב)
ומשתדל למצוא חן בעיניהם ושיתפס מקום אצלם; ולאידך — אצל כאו"א
מהאינס-יהודים שמסביבו חסר עדיין (מצד חושך הגלות) בקיומן של הז'
מצוות (ועאכו"כ — בשלימות הקיום).
ובאם רק ידבר עמהם בסגנון המתאים — דבריו יפעלו פעולתם.

מ. יש יהודים שאוהבים להגיד "איפכא" ... כך הוא טבעם של יהודים,
להגיב על כל דבר — "איפכא מסתברא"!
כשאומרים ליהודי "שלום עליכם" — עונה "עליכם שלום". מה איכפת
לו לענות באותו הנוסח שפתחו לו (שלום עליכם)? אלא מכיון שיהודי אמר לו
"שלום עליכם", הרי צריך "לחדש" משהו, ולענות בסדר הפוך — "עליכם
שלום" ...

וכן בעניננו: לאחר כל אריכות ההסברה אודות הכרח ההשתדלות להפיץ
קיום ז' מצוות ב"נ — ימצאו אלו שבודאי יטענו "איפכא מסתברא" ...
ולהם המענה — בקשת הקב"ה¹⁵⁵: "ובחנוני נא בזאת" ! למה להכנס
בשקו"ט עם פב"פ האם לציית להוראתו או לא? אין שום נפק"מ מיהו המדבר,
רק "קבל את האמת ממי שאמר"¹⁵⁶, ובמילא — תנסה לעצמך ! ואין כל ספק
שתראה בעצמך התוצאה מהשתדלותך במעשה בפועל.

ובודאי שאח"כ לא יתבייש הלה מלהגיד לאחרים אודות פעולותיו
והצלחתו בזה, ולהיותו בעל השפעה על היהודים הנמצאים בסביבתו — ישפיע
גם עליהם שיתעסקו בכיוון זה.

וחבל רק לדחות השתדלות זו ליום או יומיים — שכן "שמא יקדמנו
אחר" ויאבד הזכות; או לאידך — שאז כבר לא תהי' ההזדמנות להפגש עם
אינדיהודי פלוני.

וכבר הורו חז"ל¹⁵⁷ "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה", וכהדיוק בזה
בספרי מוסר, שלכאורה הול"ל "אל תאחרנה", ומהו הלשון "אל תחמיצנה"?
אלא שבאם אינו מקיים המצוה תיכף, הנה לא זו בלבד שיתכן שיחסר קיום
המצוה, אלא עוד זאת, שיעשה לענין של "חמץ" (עם כל הענינים השליליים

(155) מלאכי ג, י. (156) פיה"מ להרמב"ם הקדמה לאבות. רמ"א בהקדמתו למחיר י"ן.
ועוד. (157) ראה מכלילת ופרש"י בא יב, יז.

שבו).

ויש להאריך בכל זה, אבל מאחר שהמדובר אודות "עם חכם ונבון", בודאי שגם זה יספיק, ו"תן לחכם ויחכם עוד".

ועוד ועיקר — אין צריכים לקבל דברים אלו דוקא ממני או ממישהו אחר — כי, כאמור לעיל, לכל אחד ישנה ה"ברירה" של "ובחנוני נא בזאת" — לנסות בעצמו במעשה בפועל, ודבר ברור שיצליח בזה,

וכדברי בעל הגאולה ד"לא אותי בלבד גאל הקב"ה" כי אם גם את כל אחד ואחד מבנ"י, וכאשר הולכים "בדרך... אשר הורנו... ונלכה באורחותיו" — הרי חוזרים ונעשים כל הענינים של הגאולה באופן של "נצח סלה ועד"¹⁵⁸, ובשמחה וטוב לבב, ובהצלחה רבה.

* * *

מא. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ברוך הגומל לחייבים טובות כו'.

* * *

מב. בהמשך להנזכר לעיל אודות ההוראות הנלמדות מהמאסר והגאולה — עאכו"כ, שיש לעורר על התקנות של בעל הגאולה, מתחיל משלשת השיעורים ד"חת"ת" (חומש, תהלים, תניא):

חומש — ללמוד בפרשת השבוע החלק השייך לאותו היום עם פירוש רש"י (ולדוגמא — יום י"ג תמוז שנה זו — ב' בלק משלישי עד רביעי); תהלים — לומר בכל יום שיעור בתהלים כפי שנחלק לימי החודש; תניא — ללמוד בכל יום שיעור בתניא כפי שנחלק ע"י בעל הגאולה בעצמו לימות השנה (הן לשנה פשוטה והן לשנה מעוברת) כפי שנדפס כבר.

וגם אותם השיעורים (מבין שיעורי חת"ת) שלא נתחדשו ע"י בעל הגאולה — נחשבים הם לתקנות שלו, כי קודם לכן לא היו באופן של פרסום (או — לא בפרסום המתאים), ובעל הגאולה התעסק בפרסומם באופן שיגיעו לכאור"א; ועאכו"כ השיעור בתניא, שנתחלק על ידו והוא "חידוש מדילי". וכדי לעודד ולחזק הפרסום דשיעורים אלו, ובאופן שיגיעו בכל מקום שהיד מגעת — נהוג להזכיר (בקיצור עכ"פ) בהתוועדות כזו ענין מהשיעור חומש דהיום, ובנדו"ד — משלישי עד רביעי ב' בלק, ולקשרו עם חג הגאולה, כדלקמן.

מג. הסיום וחותם של השיעור — "הכל הולך אחר החיתום"¹⁵⁹ —

¹⁵⁸ לשון אדה"צ באגה"ק סכ"ז. ¹⁵⁹ ברכות יב, א.

הוא: "ויאמר בלעם אל בלק גוי' היכול אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלקים בפי אותו אדבר"¹⁶⁰.

ובפסוק זה יש חידוש נפלא (לגבי דברי בלעם הנאמרים לפני זה) — והוא אמירת בלעם "היכול אוכל דבר מאומה":

בפסוקים שלפניו מסופר רק שבלעם לא הי' יכול "לעבור את פי ה'"¹⁶¹, ולכן כאשר צוהו הקב"ה "לא תאור את העם כי ברוך הוא"¹⁶², לא הי' יכול לקיים בקשת בלק "לכה קבה לי אותו"¹⁶³, כי דיבורים אלו נאסרו עליו; ועד"ז בצד החיובי — שאותם הדיבורים שהקב"ה ציוהו לדבר, הי' מוכרח לאמרו.

[ובזה גופא — שלשה אופנים: "אותו אדבר"¹⁶⁰, "אותו אשמור"¹⁶⁴, "אותו אעשה"¹⁶⁵, — כמבואר בצפ"נ (המלוקט) עה"ת¹⁶⁶ שהם ג' דרגות בנבואה].

אבל מ"מ עדיין יש קס"ד לומר (ויתירה מזו — בפסוקים הנ"ל — יתכן שגם אליבא דאמת כן הוא) שביכלתו של בלעם לדבר ענינים אחרים מדילי'. ועל זה מחדש הפסוק דילן — "היכול אוכל דבר מאומה", שבלעם מצד עצמו לא הי' יכול לדבר מאומה!

והגע עצמך:

סתם גוי, אע"פ ש"פקודתו ית' שמרה רוחם"¹⁶⁷, ולא יכול למרוד נגד הקב"ה (ד"אע"ג דאינהו לא חזו מזליהו חזו"¹⁶⁸) — מ"מ, הרי יכול לדבר סתם דיבורים ככל העולה על רוחו אם רק אין בהם דבר נגד הקב"ה.

ואילו בלעם, שהי' מנהיגם של כל באי העולם בזמן ההוא, וכמסופר בחז"ל¹⁶⁹ ש"כשניתנה תורה לישראל הי' קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי עכו"ם . . . נתקבצו כולם אצל בלעם וא"ל מה קול כו' א"ל כו' חמדה טובה כו' שנאמר¹⁷⁰ ה' עוז לעמו יתן"; ויתירה מזו — נבואתו היתה בדרגת נבואת משה רבינו, כדאיתא בספרי ס"פ ברכה עה"פ¹⁷¹ "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" — ("בישראל לא קם), אבל באומות קם, ואיזה זה בלעם",

[וזהו הביאור בהא שהביא הרגצ'ובי¹⁷² שנבואת בלעם היתה באופן של "אספקלריא המאירה" — שדבר זה לא מצינו בשום נביא (אפילו לא אצל ישעיה הנביא) לבד משה רבינו¹⁷³. וכפסק הרמב"ם בספרו יד-החזקה¹⁷⁴ (ובארוכה

160 כב. לח. 161 שם, יח. 162 שם, יב. 163 שם, יא. 164 כג. יב. 165 שם, כו. 166 פרשתנו כב. ד. לח. כג. יב. יז. כו. 167 תניא פכ"ד. 168 מגילה ג. א. סנהדרין צד, רע"א. 169 זבחים קטז, סע"א. יל"ש תהלים רמז תשי. 170 תהלים כט, יא. 171 ברכה לד, י. 172 צפ"נ שם כב. ד. 173 יבמות מט, ב. וראה צפ"נ שם כב. לח. 174 הליסוה"ת פ"ז ה"ה.

— בפירוש המשניות¹⁷⁵ ובמורה נבוכים¹⁷⁶ ד"כל הנביאים נתנבאו (רק) בכה"אספקלריא שאינה מאירה", ורק משה רבינו נתנבא ב"זה"¹⁷⁷. וא"כ תמוה, לכאורה, שמעלה זו תמצא אצל "בלעם" דוקא!

— וע"פ מחז"ל הנ"ל ("בישראל לא קם כו' ואיזה זה בלעם") מובן ההכרח לומר כן, כי מאחר שבלעם ה' הלעו"ז של משה, ה' צריך להיות אצלו גם מעלה זו ד"אספקלריא המאירה" כמו אצל משה, דאל"כ שוב יש מקום לטענת הסט"א שאין הבחירה חפשית! (אלא אעפ"כ, מכיון שנבואתו של בלעם היא בפועל מצד הלעו"ז, ה"ה באופן של "ויקר" (חסר אל"ף), המורה על טומאה¹⁷⁸).

ומבלי הכט על כך שהמדובר באחד ממנהיגי אומות העולם, ובוה גופא — מי שה' בדוגמת משה רבינו ("בישראל לא קם") — הנה ה"סדר" הוא, שלא זו בלבד שמה שהקב"ה צוהו לדבר — "אותו אדבר" ("אשמור" או "אעשה", כנ"ל), ומה שהקב"ה אסר עליו לדבר — לא ה' יכול לדבר, הנה עוד זאת, "היכול אוכל דבר מאומה", שמצדו לא ה' יכול לדבר כלל!
ויתירה מזו: בלעם גילה זה לבלק וכל שרי מואב, ואח"כ נכתב הדבר בתורה, ועי"ז נתפרסם הדבר לכל באי עולם.

מד. ומזה — הוראה ועידוד ונתינת כח לבני ישראל:

כאשר יהודי נמצא בין אוה"ע ושומע מהם דיבורים שאינם כדבעי כו' — עליו לדעת שדיבורים אלו אינם "שלהם", שכן, אומות העולם מצד עצמם (אפילו המנהיגים שבהם) אינם יכולים לדבר "מאומה".

ולכן, כאשר יוצא לקיים שליחותו של בעל הגאולה

— אשר היא היא שליחותו של הקב"ה, "גלה סודו אל עבדיו הנביאים"¹⁷⁹, ואח"כ ע"י חכמי ישראל שבכל דור ודור, כי "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁸⁰, עד לדורנו — כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל הגאולה — הרי אין שום דבר בעולם שיכול למונעו מלקיים את השליחות!

כי מאחר שנשיא הדור הוא ככל הדור, ועד ש"הנשיא הוא הכל", הרי דבר ברור, שכל מה שנמצא בעולם אינו יכול "לדבר מאומה" — ועאכו"כ לא לעשות מאומה — שאינו בהתאם לרצונו של נשיא דורנו!

מה. תקנה נוספת של נשיא דורנו (שהותחלה עוד בחיי אביו) — לסדר מזמן לזמן מגביות לצדקה, וכן בי"ג תמוז נהוג לסדר מגבית בשביל "קופת

¹⁷⁵ סנהדרין פ' חלק ביסוד הד'. ¹⁷⁶ ח"ב פל"ה. ¹⁷⁷ ספרי ופרש"י ר"פ מטות. וראה צפע"נ שם כג, כו. ¹⁷⁸ פרשתנו כג, ד ובפרש"י. ¹⁷⁹ עמוס ג, ז. ¹⁸⁰ תקו"ז תס"ט (קיד, א). וראה ב"ר פנ"ו, ד. זח"ג רעג, א.

רבינו", כמדובר כמ"פ.

וכדי לעורר ולעודד את הענין דנתינה לצדקה ביום זכאי זה — אחלק שטר של דולר אחד לכל אחד ואחת מהמסובים, בסיומה של ההתוועדות (לאחרי אמירת ברכה אחרונה, כדי שלא לבלבל כו').

ואף שבצדקה נוגע ריבוי הכמות, כמחז"ל¹⁸¹ "הכל לפי רוב המעשה" — הן בנוגע לפעולת הנתינה, שמעשה הצדקה צ"ל "נעשית בפעמים רבות"¹⁸², והן בנוגע לכמות הסכום, שצ"ל "חשכון גדול"¹⁸³ —

הרי הכוונה בחלוקת הדולרים היא רק בשביל ההתעוררות והעידוד של ענין הצדקה, שבוזא אין נוגע כ"כ הכמות, כי בודאי גם דולר יחידי (דבר השווה לכל נפש) מספיק לעורר ולעודד לעשות "שטרעס" בנוגע לנתינת צדקה הקשורה ליום זכאי זה, ובאופן של פעולה נמשכת בנוגע לעניני צדקה במשך כל השנה כולה.

מו. ומ"שיעור" ל"שיעור" — שיעור היומי ברמב"ם, שבעזר השם הונהג ונתקבל ע"י רבים מישראל והולך ומתפשט:

בשיעור היומי ברמב"ם די"ג תמוז¹⁸⁴ (לפי החלוקה — כפי "המנהג הפשוט"¹⁸⁵ — שמסיימים אותו בכל שנה, ע"י לימוד שלשה פרקים ליום) — מדובר בהלכות גירות.

וז"ל הרמב"ם¹⁸⁶: "בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן . . וכן לדורות כשירצה העכו"ם להכנס לברית צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן . . ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה וכשיבנה בית המקדש יביא קרבן".

הביאור בהלכות אלו — כבר דובר פעם בארוכה, וגם נדפסו הדברים¹⁸⁷. ובקשתי לחזור ולהדפיסם ל"ג תמוז זה, כדי שלא יהי' צורך לחזור עליהם (ובפרט שקשה לדייק בדיבור כו'), והצליחו להדפיסו ולהוציאו לאור בתחילת יום י"ג תמוז. ובמילא יכול כאו"א לעיין ב"ליקוט" הנדפס, שהוא "מוגה" בתוספת הערות ומראה מקומות.

ונקודת הענין הוא:

אף שפסק הרמב"ם דגר שנתגייר בזמן הזה — "כשיבנה בית המקדש יביא קרבן", שמוזה מובן שרק אז יופעל אצלו הענין ד"הרצאת קרבן" (כמשנ"ת שם¹⁸⁸ דיוק הלשון "הרצאת קרבן" ולא רק "הבאת קרבן"); ועוד זאת: מאחר

181) אבות פ"ג מט"ו ובפיה"מ. 182) אגה"ק סכ"א. 183) ב"ב ט, רע"ב. וראה אגה"ק ס"ל. 184) ה"ל איסורי ביאה פרקים יב"ד. 185) לשון הרמב"ם ה"ל תפלה רפ"ג. 186) שם פ"ג ה"א"ה. 187) בלקו"ש משפטים ש"ז. 188) לקו"ש שם הערה 24.

ד"שם נעשה לפניך כמצות רצונך" — שדוקא במקדש השלישי יהי ענין הקרבנות בתכלית השלימות "כמצות רצונך", עוד יותר מכפי שהי' במקדש ראשון ושני — הרי מובן דכן הוא גם בנוגע לקרבן הגר, שהענין ד"הרצאת קרבן" יהי' אז באופן נעלה יותר מכפי שהי' בזמן דמקדש ראשון ושני — מ"מ, אין הפירוש בזה שקודם הבאת הקרבן חסר משהו בגירותו — כי מלשון הרמב"ם "ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה", מוכח, שבזמן הזה נעשה עי"ז גר גמור לכל עניניו. כלומר: אף שבזמן הבית, "גר שמל וטבל ועדיין לא הביא קרבנו" . קרבנו עכבו להיות גר גמור¹⁸⁹, ול"קדשים לא מיקרי עדיין ישראל גמור"¹⁹⁰ — הנה "בזמן הזה שאין שם קרבן", הרי ע"י מילה וטבילה לחוד נעשה גר גמור גם בנוגע לאכילת קדשים (ולכשיכנה המקדש מותר באכילת קדשים גם קודם הבאת קרבנו).

והענין דהבאת קרבן כשיכנה המקדש — אינו אלא עילוי נוסף שיתחדש אז, ביחד עם כל העילויים שיתחדשו בביאת משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

מז. כאן המקום להוסיף ביאור בהמדובר לעיל (במאמר) אודות ההוספה שבמזמור ק"ו שבתהלים לגבי מזמור ק"ה, שדוקא בו מסיים "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם":

ענין זה — ד"ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם" — הובא במשנה בסיום מסכת ברכות, וז"ל: "כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים עד העולם, משקלקלו הצדוקים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם" (המברך אומר בסוף כל ברכה ברוך אתה ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם¹⁹¹).

ולכאורה יש בזה תמי' גדולה — "א שטורעס'דיקע קלאַץ קשיא": איך אפשר לומר דרך "משקלקלו הצדוקים" . התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם — בה בשעה שלשון זה ("ברוך הוי' גו' מן העולם ועד העולם") מפורש הוא בתהלים (כנ"ל), היינו, שכבר נאמר על ידי דוד (כפשוטו של מקרא, שמזמור זה נאמר על ידו), שהי' לפני הזמן דבית שני, ועאכו"כ — קודם ש"קלקלו הצדוקים" (בבית שני) ?!

וחפשתי ומצאתי תירוץ על שאלה זו — בספר עשרה מאמרות¹⁹² (שהי' מקובל וגם פוסק בנגלה דתורה), שמבאר ש"מן העולם ועד העולם הוא מטבע שטבעוהו דהע"ה וב"ד" . אבל בבית שני בשביל חמשה דברים שחסרו בו¹⁹³

189) רמב"ם הל' מחסורי כפרה פ"א ה"ב. 190) צפע"נ על הרמב"ם הל' איסורי ביאה שם ה"ד (ט), א. 191) פרש"י שם. 192) מאמר חקור דין ח"ה פ"ה. 193) יומא כא, ב. ירושלמי תענית פ"ב ה"א.

לא היו חותמין בו תחלה אלא מן העולם ואח"כ החזירו הדבר ליושנו שלא לחקות את הכופרים".

וזהו ג"כ הקשר עם ענין המאסר והגאולה:

בנוגע לכללות ענין המאסר והגאולה — נשאלת השאלה (כנזכר בהתוועדות הקודמת¹⁹⁴): למה עשה הוי' ככה, שיהי' דבר בלתי רצוי כזה? ...! והביאור בזה — כפי שמבאר במאמרו של בעל הגאולה (שהוזכר לעיל), שכל ירידה היא צורך עלי', שע"י הירידה מתעלים למדריגה עליונה יותר מכמו לפני הירידה.

וענין זה בא לידי ביטוי בענין אמירת "ברוך הוי' גו' מן העולם ועד העולם" (ע"פ ביאור הנ"ל); דוקא עי"ז "שקלקלו הצדוקים" — "החזירו הדבר ליושנו", דלמרות שהי' בזמן בית שני שחסרו בו החמשה דברים, חתמו בנוסח השייך לבית ראשון (שלא הי' בו חסרון).

ויש להאריך בזה, ותן לחכם ויחכם עוד.

מח. ובנוגע לעניננו:

האמור לעיל בענין ירידה צורך עלי' — הוא גם בנוגע לכללות ענין הגלות, שכן, כל ענינה של הירידה בגלות הוא רק בשביל העלי' שנפעל על ידי ירידה זו.

וזהו גם הטעם לאריכות גלות זה האחרון — דלמרות שכבר "כלו כל הקיצין"¹⁹⁵, מ"מ "עדיין לא בא" — כי כדי שתהי' עלי' שלא בערך, גם הירידה שלפנ"ז היא ירידה שלא בערך.

והי' רצון שכל אחד ואחד יחליט כן בפשטות, אשר אמיתית ענין הגלות הוא — שע"ז באים לתכלית העילוי.

וכאשר "יראו" מלמעלה שבני ישראל מבחינים ומרגישים בכך, ועד שמגלים זאת על ידי שצועקים ותובעים — "ווי וואָנט משיח נאו", ומתכוונים בחיבת "נאו" כפי שמתפרש בלשון אנגלית (שבה לא שייך שום רמזים דרושים או סודות) — שהפשט ד"נאו" בלשון המדינה, לשון עם ועם, הוא — מיד ממש,

הנה שוב אין צורך בהעלם והסתר הגלות, מאחר שכבר נתגלה אמיתית ענינו,

ובמילא פועלים "מיד הן נגאלין", שהגאולה תבוא "מיד" ממש, כנזכר לעיל (ס"ח) שזהו הפירוש ד"מיד" בלשון ההלכה,

¹⁹⁴ שיחת ש"פ חוקת ס"ט. ¹⁹⁵ סנהדרין צו, ב.

ובלשון בעל הגאולה¹⁹⁶ — "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", ומכיון ש"לאלתר לתשובה" כבר נתקיים, נזכה ל"לאלתר לגאולה" באופן של "לאלתר" יידן.

שמישיח צדקנו יבוא באופן של "ארו עם ענני שמיא",

ו"בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" — "רוקדים" ("עם ענני שמיא") לארצנו הקדושה, ושם גופא — לירושלים עיה"ק, "קרית מלך רב"¹⁹⁷, ושם גופא — להר הבית, שבו נאמר "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה'"¹⁹⁸, ושם — ב"מקדש אדניי כוננו ידיך",

בפשטות, למטה מעשרה טפחים — מיד ולאלתר ממש.

* * *

מט. [דובר אודות ביתו וספריו של בעל הגאולה כו' — י"ל בפ"ע. ובסיום הענין אמר:]

ויה"ר שיהי' "יתרון האור מן החושך" — ע"י "יתרון החכמה מן הסכלות"¹⁹⁹,

ובפשטות — שבקרוב ממש זוכים לקיום היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר", בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

וע"פ מארז"²⁰⁰ "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (דקאי גם על חוץ לארץ בכללותה) שיקבעו בארץ ישראל" — יקח הקב"ה את כל הבתי-כנסיות ובתי-מדרשות, ועאכו"כ — הבנין של "770", ושאר הבנינים הסמוכים, ששם נמצאים ספריו ותורת החסידות של נשיא דורנו, כפי שהם בשלימותם — יקחם הקב"ה "עם ענני שמיא", ויקבעם בארצנו הקדושה.

ועאכו"כ שהולכים כולנו יחדיו, ביחד עם משיח צדקנו, וביחד עם נשיא דורנו, בעל הגאולה, והוא בראשם — מתוך שמחה וטוב לבב, באופן של ריקוד, לארצנו הקדושה,

ושם גופא — לירושלים עיר הקודש, ושם גופא — להר הקודש, ושם גופא — ל"מקדש אדניי כוננו ידיך",

וכאמור, בשמחה וטוב לבב, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", שלימות העם, וכל אחד מהם — בתכלית השלימות בגשמיות ובתכלית השלימות ברוחניות.

196) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ס"ע שסא ואילך. שעז ואילך. חח ואילך. ח"ו ס"ע חל ואילך. (197) תהלים מח, ג. (198) ישעי' ב, ב. וראה מיכה ד, ב. (199) ע"פ קהלת ב, יג. (200) מגילה כט, א.

ג. עתה ינגנו ניגון הכנה, ולאחריו הניגון הידוע של אדמו"ר הזקן, ויסיימו בניגון שמחה של אדמו"ר האמצעי, ממלא מקומו.

ואח"כ ינגנו את הניגון הקשור עם י"ב תמוז — "ניעט ניעט ניקאווא", בלשון המדינה דומן ההוא, כפי שהי' בזמן הגאולה בפעם הראשונה, ומשנה לשנה חוזר ונשנה, ובתוספת אור, עד ל"אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה"²⁰¹, ועי"ז שמנגנים בלשון המדינה ההיא דוקא — הרי בכך מתבטא הענין דאתהפכא, ובלשון חז"ל²⁰²: "אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר", עד ל"מצעות" של קדושה.

וכאמור, שבקרוב ממש לוקחים את הבנין וכל הענינים שבו, וכל האנשים שבו, וכל הסמוך לו ונראה עמו — לארצנו הקדושה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

[ינגנו ניגון הכנה. ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הד' — פ"א). "ניעט זשוריצי כלאָפּצי". אח"כ צוה להש"ץ שי' לנגן "יהי רצון כו' שיבנה בית המקדש במהרה בימינו". אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניעט ניעט ניקאווא"].

* * *

נא. בהמשך להתחלת ההתוועדות בענין הברכה — "פותחין בברכה", באה הצעה חדשה — שגם סיום ההתוועדות יהי' בענין הברכה, ע"י אמירת "לחיים", "לחיים ולברכה".

ומכיון שצריכים דבר גשמי שעליו תחול הברכה — יאמרו "לחיים" על כוס יין, וכיו"ב.

ויה"ר שתהא המשכת הברכה בגשמיות כפשוטו, למטה מעשרה טפחים, ובעגלא דידן, באופן של מהירות — "ארו עם ענני שמיא", אבל — בגשמיות כפשוטו, בבני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי.

ועוד והוא העיקר — "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", ובפשטות — ש"לאלתר" ממש הולכים לרקוד לקבל פני משיח צדקנו, ונשיא דורנו בתוכם, ביחד עם כספו וזהבו, כתביו וספריו וחפציו וכל עניניו, ביחד עם ביהכנ"ס וביהמ"ד שלו שרשם על שם "אגודת חסידי חב"ד",

ובאופן ד"לאלתר לגאולה" ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה].

* * *

נב. מוכן וגם פשוט (אף שלא נזכר לעיל) שיש להמשיך את ההתוועדויות דימי הגאולה עד ליום השבת שלאחריהם.

ומעלה מיוחדת בקביעות שנה זו – שיום השבת חל בשבעה עשר בתמוז, ובמילא, נדחה התענית די"ז בתמוז, ולא עוד, אלא שצריך להיות ענין של שמחה – "וביום שמחתכם אלו השבתות"²⁰³, ואדרבה – יש להוסיף בענין השמחה, כדי שלא יהי' מקום לספק וספק ספיקא שמא נשאר מזה – איזה רושם מהענין די"ז בתמוז, ויתירה מזה – שנהפך לשמחה, מעין ודוגמת היעוד²⁰⁴ ד"צום הרביעי גו' יהי' גו' לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

וכידוע²⁰⁵ הפתגם שאמרו בשנה שנולד נשיא דורנו – שגם אז היתה הקביעות די"ז בתמוז נדחה – שמכיון ש"נדחה", אזי ידחה לגמרי, ואדרבה – יהפך לששון ולשמחה ולמועדים טובים,

עי"ז שמשח צדקנו בא תיכף ומיד, עוד לפני יום השבת, ובדרך ממילא נעשים כל ימי "בין המצרים" באופן ד"ענני במרחב י"ה"²⁰⁶.

ובלשון הרמב"ם²⁰⁷ – בתור פס"ד להלכה: "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר . . צום הרביעי גו' יהי' גו' לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו",

כפשוטו ממש, למטה מעשרה טפחים, בעגלא דירן ממש.

[לאחרי אמירת ברכה אחרונה וחלוקת שטרות ל"טנקיסטים" – התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "כי בשמחה תצאו"].

²⁰³ ספרי בהעלותך י, י. ²⁰⁴ זכרי' ח, יט. ²⁰⁵ סה"ש הי"ט ע' 157. ²⁰⁶ תהלים קיח, ה. וראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) ס"ע אילה ואילך. ²⁰⁷ הלי' תעניות בסופן.

סיכום וקיצור

מהתועדות י"ב תמוז תשמ"ה

ציוני האותיות בסיכום זה לפי חלוקת האותיות בהנחת 'ועד הנחות בלה"ק' קיצור זה נועד להקל על התלמידים שי' לעקוב אחר השיחה, ופשוט שהוא כולל רק חלק מהענינים המדוברים, בדרך אפשר וללא אחריות כלל וכלל, ושגיאות מי יבין.

שיחה א.

פותחין בברכה: "ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה'"

בזמן הגלות) היא "בן חורין", והקשיים וההגבלות כו' נועדו רק להעמידו בנסיון, כדי להגיע עי"ז לדרגא נעלית יותר (ט-יא)

ההוראה בפועל: כשיהודי נמצא במצב של היפך החירות ("תינוק שנשבה"), עליו לגלות את מציאותו האמיתית - "בן חורין" (בהתאם להנתינת כח מימי הגאולה גם ל"אשר בשם ישראל יכונה"); מה שטוען שזוהי כפי' לשנות את מציאותו כו' - זוהי מציאותו האמיתית עוד קודם שנולד, ועליו לנהוג בהתאם גם לפני ההשגה בשכלו; ענין זה הוא גם בנוגע לפרטי התומ"צ, מנהגי ישראל כו' (יב-ג)

הוספה בכל עניני חירות וגאולה בעמדנו בימי הגאולה, ובביהכנ"ס של בעל הגאולה; ועד לגאולה האמיתית והשלימה (יד)

שיחה ג.

חינוך

הוראה ע"ד ענין שהזמ"ג - חינוך הקטנים (שבגלוי הוא גרם לענין המאסר,

גם היחיד (כל' התחלת הפסוק "ברוך הבא") זוכה לברכה "בשם ה'", וברכה נוספת ע"י התאחדותו עם הרבים ("ברכנוכם") - "מבית ה'" (המשכה ממקור הברכות - שם הוי', עד למטה מטה - "בית"), הפועל אחדות בבני", ועי"ז גם במציאות העולם (א-ו)

השייכות ליום הגאולה - שהו"ע הקשור עם הגאולה האמיתית והשלימה, שאז תהי' תכלית השלימות דחיבור רוחניות וגשמיות העולם (ז-ח)

שיחה ב.

י"ב-י"ג תמוז: יהודי הוא בן-חורין

אף שהמאסר הי' מאסר חמור ע"י ממשלה תקיפה ביותר כו' - הראה בעל הגאולה שאינו מתפעל מהם (ודבריו "אבינו מלכנו ית' הגלנו כו'"), ובסופו של דבר שוחרר בנס גלוי; וההוראה - על יהודי לדעת שמציאותו האמיתית (גם

כיון שטענו שהסברת עניני יהדות צ"ל לאחר שהילד הוא בר שכל, ולא למעלה מטו"ד כשעדיין אינו מבין כו'): הצלחת בעל הגאולה בענין החינוך (שכמה מהמשתתפים בהתוועדות הם מפירותיו כו') מבטיחה הצלחת כאו"א בענין זה (טו-יז)

שלילת ההנהגה לסגור את החדרים והישיבות כו' בימי הקיץ: מה שטוענים שהילדים התייעצו וזקוקים למנוחה - הרי לא שייך לנוח מענין החיים (ולכן אין ערך לטענה ע"ד מחסור בכסף); הנהגה זו נובעת מכך שחושבים שהתורה ניתנה כדי לייגע את ישראל ח"ו, בזמן שההיפך הוא הנכון; ההוראה בפועל - השתדלות שלא ימעטו ח"ו מלימוד תורה בימי החופש, ואדרבה (יח-כא)

מעלת ההשתדלות בענין החינוך - שיש לזה קיום נצחי ("לא יסור ממנה"), והשכר לזה הוא בקיום התומ"צ "כמצות רצונך" בגאולה האמיתית והשלימה (שקיום התומ"צ עתה הוא ענין של "חינוך" לזה) (כב)

שיחה ד.

אדמו"ר מוהריי"צ: סיפור כניסתו במס"נ לחדר שר הפנים

פעולותיו של בעל הגאולה עוד בחיי אביו (שמסר לו פעולות אלו) עם שרי המלוכה תחת ממשלת ה"צאר" (כפי שמצינו הנהגה דומה אצל זקנו אדמו"ר מהר"ש, שבעל הגאולה דמה לו גם

בתואר פניו); וכפי שמצינו בסיפור שנדפס ז"ע - שבעל הגאולה נשלח ע"י אדמו"ר נ"ע לבטל גזרה "עד כדי מס"נ", וחדר למשרדו של שר הפנים עצמו וביטל את מסמכי הגזירה (כג-ו)

ביאור הנהגת אדמו"ר נ"ע, שמסר פעולות אלו לבנו (דלכאורה ה"ז שייך לנשיא דוקא, ו"דבר אחד לדור"): מצינו בשלמה הומלך בחיי אביו, והביאור בזה - שלא הי' מלך בפ"ע אלא חלק ממלכות דוד, כיון שבכח המלך לגלות את כח המלוכה שנמצא בהעלם אצל יורשו (בדוגמת הענין ד"שלוחו של אדם כמותו", שבכחו של אדם לעשות שליח שכל מציאותו תהי' "כמותו"); וכן הוא בנדו"ד (ולכן שלחו אביו עד כדי מס"נ, כיון שאין זה אדם אחר אלא הוא בעצמו) (כז-לג)

הוראה מהסיפור האמור (כדמוכח מזה שהסיפור הגיע אלינו): ההכרח להשפיע על אוה"ע (עד לקיום הענין ד"נתתיך לאור גוים" ע"י אור התורה), ובפרט במדינה זו שלבני יש קשרים עם אינם יהודים, שהכוונה בזה היא להשפיע עליהם בענין ז' מצוות בני נח (ולא כאותם פחדנים החושבים שצריך להתבטל כלפי הגוי כדי להשפיע עליו); זהו המענה לטוענים שבדורות הקודמים לא מצינו שהתעסקו בזה - כיון שאז היתה בזה סכנת נפשות, משא"כ עתה (לד-ח)

החיוב להתעסק בהאמור חל על כאו"א - הן בעלי השפעה גדולה (שעלולים לחשוב שאין זה לכבודם כו'), והן אלו הלוכשים איצטלא של עניות ("ונהי בעינינו כחגבים") (לט)

לאילו שיטענו על האמור "איפכא
מסתברא" (כטבעם של יהודים) - המענה
הוא בקשת הקב"ה "ובחנוני נא בזאת" (מ)

שיחה ה.

(1) שיעורי חת"ת (מב)

(2) שיעור חומש היומי (בלק כב, לח):
"היכול אוכל דבר מאומה"

החידוש הוא שבלעם מצ"ע (אף שהי'
ממנהיגי אוה"ע כו') אינו יכול לדבר
מאומה (לא רק "לעבור את פי ה'");
וההוראה - אוה"ע אינם יכולים "לדבר
מאומה" נגד שליחותו של נשיא דורנו
(מג-ד)

(3) מגבית וחלוקת שטרות לצדקה (מה)

(4) שיעור רמב"ם היומי (הל' איסורי
ביאה פ"ג): "וכשיבנה ביהמ"ק יביא
קרבן"

אין הכוונה שקודם הקרבן חסר משהו
בגירות, כי בזה"ז נעשה גר לכל עניניו
(גם לאכילת קדשים) (מו)

(5) מזמור ק"ו בתהלים: "ברוך גו' מן
העולם ועד העולם"

מ"ש בברכות שנוסח זה הוא "משקלקלו
הצדוקים" - היינו שאז החזירו הדבר
ליושנו, שהו"ע ירידה צורך עלי' (בדוגמת
ענין המאסר והגאולה, ועד"ז בכללות
ענין הגלות) (מז-ח)

שיחה ו,ז,ח.

סיום

(1) "עתידים בתי כנסיות שבבבל
שייקבעו בארץ ישראל"; ניגונים (מט-נ)

(2) סיום ההתוועדות באמירת "לחיים",
"לחיים ולברכה" (נא)

(3) המשך ההתוועדויות דימי הגאולה עד
ליום השבת שלאחריהם (שחל ב"ז תמוז,
ובמילא נדחה התענית ונהפך לשמחה,
בדוגמת היעוד לעת"ל) (נב)

לזכות

הבת הנולדת

חנה ליבא בת אסתר

ולהוריה

שלום דובער בן רבקה נעמי

אסתר בת מרים

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ליין

שיזכו לגדלה יחד עם שאר ילדיהם שיחיו

"לתורה לחופה ולמעשים טובים"

ולהצלחה רבה ומופלגה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

לזכות

**ר' אליעזר חיים וזוגתו רבקה בתי'
יוצאי חלציהם וכל בני משפחתם שיחיו
לפידות
בוענאס איירעס, ארגענטינא**

לע"נ

**הרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה' גדלי' ירחמיאל בן ר' מיכל ז"ל
שייפער
יאהרצייט י"ז אדר**

**In Loving Memory of
Reb Gedaliah Shaffer
Yahrzeit, 17 Adar**